

Bakalářská práce

Komunikace mateřské školy s rodinou a metody vzdělávání dětí předškolního věku uplatňované v období omezení provozu mateřských škol

Studijní program:

B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor:

Učitelství pro mateřské školy

Autor práce:

Lucie Svědřihová

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Simona Kíryková, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Liberec 2023

Zadání bakalářské práce

Komunikace mateřské školy s rodinou a metody vzdělávání dětí předškolního věku uplatňované v období omezení provozu mateřských škol

<i>Jméno a příjmení:</i>	Lucie Svědřihová
<i>Osobní číslo:</i>	P19000390
<i>Studijní program:</i>	B7507 Specializace v pedagogice
<i>Studijní obor:</i>	Učitelství pro mateřské školy
<i>Zadávací katedra:</i>	Katedra pedagogiky a psychologie
<i>Akademický rok:</i>	2020/2021

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je:

- 1) Zhodnotit formy komunikace mateřské školy s rodinou a metody vzdělávání, které uplatňovaly mateřské školy v období omezení provozu mateřských škol.
- 2) Navrhnout další efektivní formy komunikace mateřské školy s rodinou a metody vzdělávání pro případ omezení provozu mateřských škol.

Metody:

- 1) Samostudium odborné literatury a dalších informačních zdrojů.
- 2) Výzkumné šetření – tvorba dotazníku pro učitele vybraných mateřských škol v Královéhradeckém kraji a pro učitele příslušných škol, polostrukturovaný rozhovor s řediteli a učiteli vybraných mateřských škol a rodiči.
- 3) Analýza a vyhodnocení výsledků realizovaného výzkumu a intervence.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

tištěná/elektronická

Jazyk práce:

Čeština

Seznam odborné literatury:

LAŽOVÁ, Ladislava. *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0378-0.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

ČAPEK, Robert. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada, 2013. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4640-1.

NELEŠOVSKÁ, Alena. *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. Praha: Grada, 2005. Pedagogika (Grada). ISBN 80-247-0738-1.

LINDNER, Ulrike. *Pozor, rodiče ve školce!: typické konflikty s rodiči a jak s nimi zacházet*. Přeložil Alena BEZDĚKOVÁ. Praha: Portál, 2019. ISBN 978-80-262-1521-9.

RABUŠICOVÁ, Milada. *Škola a (versus) rodina*. V Brně: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3598-6.

Vedoucí práce:

PhDr. Mgr. Simona Kíryková, Ph.D.

Katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání práce:

30. dubna 2021

Předpokládaný termín odevzdání:

28. dubna 2022

L.S.

prof. RNDr. Jan Pícek, CSc.
děkan

prof. PhDr. Tomáš Kasper, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 6. dubna 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Poděkování

Velmi děkuji PhDr. Mgr. Simoně Kirykové, PhD., která vedla mou bakalářskou práci. Ráda bych jí poděkovala za vstřícnou a velmi pohotovou komunikaci a také za velmi cenné rady, které mi pomohly při psaní bakalářské práce. Dále patří dík všem respondentům, a to za poskytnutý čas a informace. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat mé rodině, přátelům a příteli, kteří mě během studia podporovali a motivovali.

Anotace

Bakalářská práce je věnována tématům „Komunikace mateřské školy s rodinou a metody vzdělávání dětí předškolního věku uplatňované v období omezení provozu mateřských škol“. V teoretické části práce se zabývám charakteristikou předškolního období a významem MŠ v životě dětí, rodičů a učitelů. Dále se věnuji formám komunikace, klimatu MŠ a metodám vzdělávání a sleduji proměny vyplývající z omezení provozu MŠ v důsledku proticovidových opatření ve školním roce 2020/2021.

V praktické části prezentuji výsledky výzkumu zjišťujícího formou dotazníkového šetření a rozhovorů s učitelkami a řediteli MŠ v Královéhradeckém kraji, které formy komunikace a spolupráce a jaké metody vzdělávání využívaly MŠ v době běžného provozu a které v době omezení provozu v důsledku opatření proti Covid-19. Na základě vyhodnocení byl stanoven návrh efektivních forem komunikace a spolupráce a desatero zásad distančního vzdělávání v MŠ.

Klíčová slova: spolupráce, komunikace, mateřská škola, rodina, dítě, učitel, metody vzdělávání, distanční vzdělávání

Annotation

The bachelor's thesis is dedicated to the topics "Kindergarten communication with the family and methods of education of preschool children applied during the period of restrictions on the operation of kindergartens". In the theoretical part of the work, I deal with the characteristics of the preschool period and the importance of kindergarten in the lives of children, parents and teachers. I also deal with forms of communication, the climate of kindergartens and methods of education, and I monitor the changes resulting from restrictions on the operation of kindergartens as a result of anti-covid measures in the 2020/2021 school year.

In the practical part, I present a research investigation in the form of a questionnaire survey and interviews with teachers and directors of kindergartens in the Hradec Králové region, which forms of communication and cooperation and which methods of education were used by kindergartens during normal operation and which during the period of reduced operation due to measures against Covid-19. Based on the evaluation, a proposal for effective forms of communication and cooperation was established and ten principles of distance education in kindergarten.

Key words: cooperation, communication, kindergarten, family, child, teacher, methods of education, distance education.

OBSAH

ÚVOD	14
TEORETICKÁ ČÁST.....	16
1 MŠ v životě dítěte	16
1.1 Charakteristika předškolního období.....	16
1.1.1 Tělesný vývoj.....	16
1.1.2 Psychický vývoj	17
1.1.3 Sociální vývoj	17
1.2 Role MŠ a dítěte v předškolním vzdělávání.....	18
1.2.1 Role dítěte	18
1.2.2 Role rodičů ve vztahu k MŠ.....	18
1.2.3 Role MŠ	20
2 Formy a způsoby komunikace a spolupráce MŠ s rodinou.....	23
2.1 Verbální a neverbální komunikace	23
2.1.1 Verbální komunikace	23
2.1.2 Neverbální komunikace	24
2.2 Klima MŠ	24
2.3 Tradiční a moderní formy komunikace a spolupráce MŠ s rodinou	25
2.3.1 Tradiční formy	26
2.3.2 Moderní formy.....	27
3 Organizační formy a metody vzdělávání v MŠ.....	29
3.1 Metody vzdělávání	29
3.1.1 Metody slovní	29
3.1.2 Metody názorně demonstrační	31
3.1.3 Metody dovednostně praktické	32
3.2 Organizační formy vzdělávání.....	33
3.2.1 Hromadná výuka.....	33
3.2.2 Skupinová výuka.....	33

3.2.3	Individuální výuka.....	33
3.2.4	Samostatná práce dítěte.....	34
3.2.5	Exkurze.....	34
3.3	Distanční vzdělávání jako nová metoda i forma předškolního vzdělávání	34
3.4	Metodická doporučení MŠMT pro vzdělávání distančním způsobem v MŠ	36
PRAKTICKÁ ČÁST		38
4	Výzkumné šetření.....	38
4.1	Cíl výzkumného šetření	38
4.2	Volba typu výzkumu.....	38
4.3	Metody sběru dat	38
4.3.1	Dotazník	38
4.3.2	Rozhovor.....	39
4.4	Sběr dat	39
4.5	Časový harmonogram výzkumu	39
4.6	Stanovení výzkumných předpokladů.....	40
4.7	Stanovení výzkumných otázek	40
4.8	Stručná charakteristika MŠ	41
4.8.1	I. MATEŘSKÁ ŠKOLA	41
4.8.2	II. MATEŘSKÁ ŠKOLA.....	41
4.8.3	III. MATEŘSKÁ ŠKOLA.....	42
4.8.4	IV. MATEŘSKÁ ŠKOLA	42
4.8.5	V. MATEŘSKÁ ŠKOLA.....	43
5	Prezentace a interpretace zjištění.....	44
5.1	Rozhovory a dotazníkové šetření s respondenty.....	44
5.2	Dotazníkové šetření mezi učitelkami MŠ	50
5.3	Dotazníkové šetření mezi rodiči dětí navštěvujícími MŠ ve školním roce 2020/2021	59
6	Shrnutí výsledků dotazníkového šetření a rozhovorů.....	66

6.1	Distanční formy komunikace a spolupráce MŠ s rodinou.....	66
6.2	Metody vzdělávání	66
7	Ověření stanovených předpokladů	68
8	Desatero zásad distančního vzdělávání v MŠ	69
9	Diskuze.....	72
	Závěr.....	73
	Seznam zdrojů.....	75
	Seznam internetových zdrojů	77
	Přílohy	78

Seznam obrázků

Obrázek 1: Národní program vzdělávání	21
Obrázek 2: Systém vzdělávacích cílů.....	21

Seznam tabulek

Tabulka 1: Omezení provozu MŠ na jaře 2021	35
Tabulka 2: Komunikační platformy využívané MŠ	45

Seznam grafů

Graf 1: Jaké způsoby komunikace uplatňovala MŠ před pandemií?.....	50
Graf 2: Považujete tyto způsoby komunikace za dostačující?	51
Graf 3: Jak často probíhala komunikace a spolupráce s rodiči?.....	51
Graf 4: Jaké nové formy komunikace musela MŠ zahájit v době omezení provozu?	52
Graf 5: Které z forem komunikace, uvedených v otázce č. 4 se osvědčily a rodiče na ně nejlépe reagovali?.....	52
Graf 6: Které z forem komunikace se neosvědčily?.....	53
Graf 7: Kdyby nastalo opětovné omezení provozu MŠ, jaké formy komunikace byste zachovali?.....	53
Graf 8: Kdyby nastalo opětovné omezení provozu MŠ, jaké formy komunikace byste doplnili?.....	54
Graf 9: Kdyby nastalo opětovné omezení provozu MŠ, jaké formy komunikace byste s rodiči změnili nebo zkusili jinak?.....	54
Graf 10: Jaké metody vzdělávání dětí se uplatňovaly v době běžného provozu MŠ?	55
Graf 11: Jaké nové metody a formy vzdělávání dětí si vynutilo omezení provozu MŠ?....	55
Graf 12: Jaké metody a formy vzdělávání dětí Vám nejvíce vyhovovali při distančním vzdělávání?.....	56
Graf 13: Jaké metody a formy vzdělávání dětí Vám nevyhovovaly při distančním vzdělávání?.....	56
Graf 14: Co Vám nejvíce scházelo při distančním vzdělávání?.....	57
Graf 15: Jak hodnotíte kvalitu vztahů mezi učiteli MŠ s rodiči?	57

Graf 16: Byly pro Vás otázky v tomto dotazníku srozumitelné?	58
Graf 17: Byli jste o pokrocích svého dítěte a aktivitách MŠ informování dostatečně a pravidelně?.....	59
Graf 18: Jaké způsoby komunikace uplatňovala MŠ s Vámi před pandemií?.....	60
Graf 19: Změnil se způsob informování a komunikace MŠ s Vámi v době omezení provozu MŠ v důsledku pandemie?.....	60
Graf 20: Vyskytla se nějaká forma komunikace a spolupráce, kterou učitelé MŠ vyžadovali, ale byla pro Vaši rodinu náročná, nebo dokonce nebyla možná?.....	61
Graf 21: Které zadané úkoly během distančního vzdělávání jste ocenili nejvíce?	61
Graf 22: Porozumělo Vaše dítě úkolům, které učitelé zadali během distančního vzdělávání?	62
Graf 23: Bavilo Vaše děti distanční vzdělávání?	62
Graf 24: Měly Vaše děti dostatek času na zpracování zadaných úkolů?	63
Graf 25: Jak dlouho jste s Vaším dítětem strávili vypracováváním zadaných úkolů?.....	63
Graf 26: Přineslo podle Vás distanční vzdělávání nějaké výhody?	64
Graf 27: Může být podle Vás distanční vzdělávání uplatňováno i nadále při běžném provozu MŠ?.....	64
Graf 28: Byly pro Vás otázky v tomto dotazníku srozumitelné?	65

Seznam použitých zkratk

Aj.	a jiné
Apod.	a podobně
D	dítě
MŠ	mateřská škola
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
R	rodič
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
ŠVP	Školní vzdělávací program
TVP	Třídní vzdělávací program
UČ	učitel
ZŠ	základní škola

ÚVOD

V současné době vzrůstá zájem o téma komunikace a spolupráce MŠ s rodiči, neboť se školství snaží prohlubovat vztahy mezi učiteli a rodiči. Komunikace a spolupráce MŠ s rodinou je nesmírně důležitá, také proto jsou rodiče dětí stále více vtahováni do procesu socializace dítěte v MŠ.

Tato témata mě zajímala v průběhu celého studia oboru učitelství pro mateřské školy a zvolila jsem je i pro vypracování bakalářské práce. Zajímala jsem se o to, jakými formami a metodami MŠ pracovaly s dětmi a jak komunikovaly a spolupracovaly s rodinami dětí v době běžného provozu do roku 2019. Ve školním roce 2020/2021 se komunikace a spolupráce s rodinou mohly uskutečnit pouze distanční formou, jelikož Českou republiku zasáhlo onemocnění zvané SARS-CoV2 (Covid-19). Mým cílem bylo zjistit, jak MŠ komunikují, spolupracují a vzdělávají děti za běžného provozu, jak se proměňovaly formy vzdělávání a komunikace MŠ s rodinou v době omezení provozu MŠ v důsledku pandemie onemocnění Covid-19 a také, co nám omezení provozu MŠ přineslo, vzalo a jak jsme se poučili.

Cílem mého výzkumného šetření je zhodnotit, jaké formy komunikace a metody vzdělávání uplatňovaly mateřské školy vůči rodině v období omezení provozu mateřských škol a navrhnout další efektivní formy komunikace školy s rodinou včetně metod vzdělávání pro případ možného příštího uzavření škol.

Chci zjistit, jaké nové či inovované formy komunikace a metody vzdělávání vznikly a byly uplatňovány v době omezení provozu MŠ, a také, co omezení provozu MŠ přineslo, a jak jsme se z této situace poučili pro další období.

V teoretické části charakterizuji předškolní období a význam MŠ v životě dětí, rodičů a učitelů, popisuji klima a formy komunikace MŠ s rodinou a metody vzdělávání využívané jak při běžném provozu MŠ.

V praktické části analyzuji získaná data z dotazníků a rozhovorů a popisuji, jaké formy komunikace a spolupráce MŠ s rodinou a které metody vzdělávání byly uplatněny v období omezení provozu MŠ. Jako praktický výstup šetření a celé bakalářské práce souhrnně představím příklady dobré praxe distanční komunikace a distančního vzdělávání a navrhu efektivní formy komunikace a spolupráce MŠ s rodinou a metody vzdělávání pro případ opětovného omezení provozu MŠ. Zároveň se pokusím o vytvoření smysluplného desatera zásad distančního vzdělávání, které bude sloužit ředitelům, učitelům a rodičům dětí.

V práci se vyskytují pojmy omezení provozu MŠ a distanční vzdělávání. Omezením provozu označuji období a stav, kdy MŠ musely přejít na distanční vzdělávání z důvodu opatření a omezení vyplývajících z pandemie Covid-19. Distančním vzděláváním rozumíme formu studia bez prezenčního kontaktu učitele s dítětem/žákem, kdy výuka probíhá na dálku

Jelikož statistiky vypovídají o naprosté dominanci žen v profesi učitelky MŠ, uplatňuji v textu bakalářské práce označení učitelka (se zkratkou U).

TEORETICKÁ ČÁST

1 MŠ v životě dítěte

V této kapitole se budu zabývat stručnou charakteristikou předškolního období, sociálním, fyzickým, ale i tělesným vývojem dítěte a v dalších kapitolách vysvětlím roli dítěte ve vztahu k MŠ. Vzhledem k tématu bakalářské práce nastíním i ukotvení předškolního období v RVP PV.

1.1 Charakteristika předškolního období

Člověk přichází na svět nepřipravený. Neví, co ho čeká, a jeho vývoj je velmi rozmanitý. Dítě se rozvíjí po stránce tělesné, psychické, ale také sociální. Jeho vývoj je dlouhodobý proces, který prochází jednotlivými fázemi. Jedná se o období prenatalní, které začíná v břiše matky. Následuje fáze perinatální, tím rozumíme období porodu samotného dítěte a poslední období nazýváme postnatální, které probíhá do konce života. Dále se dělí na další etapy, jako například novorozenecké, kojenecké, batolecí, předškolní věk, školní věk, dospívání. V této práci se budu věnovat předškolnímu období.

Definice předškolního období je velmi rozmanitá. Odborná literatura charakterizuje předškolní věk od narození až po vstup do první třídy ZŠ. Ve vývoji dítěte se jedná o důležitou životní etapu, jelikož se dítě nejvíce vyvíjí do tří let života a poté se začleňuje do společnosti mimo rodinu. (Langmeier, Krejčířová 2006, s. 87)

Předškolní období trvá zpravidla od tří do šesti let a má dvě hlavní stádia. První nastává tehdy, když je dítě připravené ke vstupu do MŠ, a druhé, kdy je dítě zralé a připravené nastoupit do první třídy ZŠ. V této životní etapě potřebuje dítě prosadit své chování a činy, ale také je tento věk důležitý pro rozvoj tělesné, psychické a sociální oblasti. Pro dítě je významné, aby mělo kontakt se společenským prostředím a vrstevníky. Učí se spolupracovat ve skupině, komunikaci, přijímá pravidla a také se učí chovat k druhým lidem s respektem. (Vágnerová 2012, s. 177)

1.1.1 Tělesný vývoj

Děti předškolního věku procházejí intenzivním tělesným vývojem, neboť se mění celková pohyblivost a děti přibývají na hmotnosti. Díky tomu se značně zlepšuje obratnost a koordinace, a lépe tak zvládají náročnější pohyby. Přestože tříleté dítě ukončuje etapu, kdy se naučilo chodit, běhat, chodit ze schodů, lézt po žebříku a stát na jedné noze, stále ho čeká

dlouhá cesta. V oblasti jemné motoriky platí to stejné. Je důležité, aby dítě neustále trénovalo a procvičovalo např.: navlékání korálků, modelování, hru s kostkami aj. Díky pravidelnému procvičování rozvíjíme u dětí emoční stabilitu, nezávislost a dobrou náladu. Dále tím snižujeme stres, agresivitu a napětí dítěte. Již v útlém věku se dítě učí různé pohyby, jakými jsou lezení, skákání, chození či lezení. Všechny pohyby se zdokonalují a závisí na vědomí. Pokud dítě tancuje nebo cvičí podle hudby, vyžaduje to soustředěnou pozornost.

Organismus sílí a postupně vykazuje lepší a větší výkony. Dítě nemá kosti dostatečně pevné a tvrdé, ale spíše měkké a chrupavčitější než dospělý jedinec. I přes všechny pády a úrazy, ke kterým dochází, se vyskytují zlomeniny velmi zřídka.

1.1.2 Psychický vývoj

Psychický vývoj je jednou z hlavních oblastí lidského života, zvláště pak u dětí předškolního věku, jelikož dochází k rozvoji porozumění. Začíná se vyvíjet představa o poznání sebe samých, ale i ostatních lidech na naší planetě.

Pro dítě je nástup do MŠ náročný, protože se toho musí spoustu naučit, poznat a porozumět mnoha událostem. Musí se naučit respektovat názory ostatních a dítě by mělo pochopit, že neexistuje jen jeden možný pohled na různé události v jejich životě. Vágnerová zmiňuje, že: *„Základem porozumění lidské mysli je reflexe vlastních psychických projevů, tj. schopnost rozlišovat různé mentální stavy a jejich přičítání sobě i jiným lidem.“* (Vágnerová 2012, s. 198)

Autorka dále podotýká, že je velmi důležitý vztah s matkou: *„Dítě se cítí dostatečně jisté a má pocit bezpečí, který mu dovolí otevřeně projevovat své pocity a adekvátně vnímat a rozlišovat psychické stavy mateřské osoby.“* (Vágnerová 2012, s. 202)

Je důležité, aby mělo dítě rozvinuté kognitivní schopnosti na požadované úrovni, která je předpokladem pro zvládání tzv. trivia (čtení, psaní, počítání), ale jedná se také o vizuomotoriku, řeč, jazyk, myšlení, paměť nebo matematické představy. (Bednářová, Šmardová 2015, s. 3)

1.1.3 Sociální vývoj

Významnou životní etapou dítěte je nástup do MŠ, jelikož socializace probíhá v interakci s jinými lidmi, a rozvíjí tak osobnost jedince. Rodina je základní sociální skupinou, která dává dítěti pocit bezpečí, ale vrstevníci poskytují další zkušenosti, které podporují celkový rozvoj dětské osobnosti. MŠ je pro dítě velkým krokem v životě, na který

se musí adaptovat, a pro samotné dítě, ale i rodiče může nastat těžké období, protože se postupně učí pracovat samo a respektovat cizí dospělou autoritu. Vágnerová říká, že: „*Teritorium MŠ je místo, které je charakteristické chyběním intimního subteritoria. Dítěti jako jedinci zde téměř nic nepatří, všude mohou i ostatní a všechny děti si mohou hrát s hračkami.*“ (Vágnerová 2012, s. 223-224)

Vzhledem k výše uvedeným tvrzením je třeba si položit otázku, do jaké míry může zcela nová forma, jakou je distanční vzdělávání, naplnit potřeby psychického a sociálního zrání dítěte předškolního věku. Jeho poznání i komunikace jsou založeny zejména na přímé zkušenosti a přímém kontaktu s druhými osobami – dospělými i vrstevníky. Distanční vzdělávání obě tyto formy výrazně omezilo.

1.2 Role MŠ a dítěte v předškolním vzdělávání

1.2.1 Role dítěte

Pro dítě je vstup do MŠ velkým mezníkem v jeho životě, protože tato fáze má vliv na jeho začlenění a následný celkový vývoj osobnosti. Získává mnoho zkušeností, které si s sebou přenáší do dalších etap vývoje, a proto je podstatné, aby právě toto období zvládlo co nejlépe, neboť vstup do MŠ umožňuje dětem navázání nových vztahů s vrstevníky. Dítě pozná nová místa, učí se samo si najít své, přijímat a poznávat společenská pravidla chování a díky tomu si dítě v MŠ utváří svou jedinečnou osobnost.

1.2.2 Role rodičů ve vztahu k MŠ

Každý člověk se rodí jako jedinečná osobnost, a proto je důležité, aby se rodiče dětí a učitelky navzájem respektovali. Někteří rodiče se chtějí podílet na chodu MŠ, ale někteří ne a udržují s MŠ minimální kontakt. Část rodičů považuje učitelky za odborníky, a proto se velmi rádi ptají a žádají o rady. Učitelky v MŠ se musí mít na pozoru, aby se chovaly profesionálně a nepřiliš diagnostikovaly dítě rodičů. Lažová říká, že: „*Bud'te velmi opatrní v tom, co rodičům říkáte. I když součástí Vaší práce je diagnostika psychomotorického vývoje dítěte a jeho pokroki, nepouštějte se do oblasti psychologie, speciální pedagogiky či medicíny. Spíše se ptejte, jak to vidí rodiče, co si o tom myslí, zda už to s někým konzultovali, zda by to nestálo za úvahu. Vyjádřete své domněnky nebo obavy, ať už se jedná o názor pro dítě nevýhodný, nebo naopak pochvalný.*“ (Lažová 2013, s. 104-105)

Rodiče jako klienti

Rodiče jsou různí, a proto mohou mít i odlišný pohled. Buď mohou vnímat učitelky jako odbornice ve své profesi a jen ony vědí nejlépe, jak odvádět svou práci. Nebo rodič vidí jako odborníka sebe a ví, jaké služby jsou nejlepší. Rodiče dětí mohou spolupracovat se školou následujícími způsoby. Buď se aktivně zapojí do managementu školy a budou mít přímý vliv na její chod, nebo jasně vysloví své potřeby. Poslední možností je, že přijme to, co mu je nabízeno, a svěří své dítě do rukou odborníků. Spolupráce mezi MŠ a rodiči dítěte by rozhodně neměla být jednosměrná. Učitelky mohou nabízet konzultační hodiny, aby s rodiči řešily citlivější věci, nebo je mohou zvat na různé akce, pořádat společná setkání či nabídnout, aby se rodiče zúčastnili výletů. (Rabušicová 2004, s. 34)

Rodiče jako partneři

V 21. století je vztah s rodiči popisován jako rovnoprávný, který přináší vzájemné uznání. Někteří rodiče nejsou sice odborně vzdělaní, ale mají nejvíce zkušeností s výchovou a vzděláváním svého dítěte, a proto jsou jejich rady pro učitelky velmi cenné. Učitelky mohou rodiče zapojit tak, že podpoří dítě v přípravě do školy, díky které rozvíjí sociální dovednosti a chování, a umožní jim plně využít vzdělávací příležitosti. Dále rodiče mohou komunikovat a spolupracovat s MŠ a učitelkami, např.: účastnit se sociálních, sportovních či jiných setkání, výletů a besídek. (Rabušicová 2004, s. 34)

Rodiče jako problém

Každý člověk je jedinečná osobnost a může mít svůj vlastní názor, zvláště pak na to, jak bude vychovávat své dítě, komunikovat či spolupracovat s MŠ. Někteří rodiče jsou nezávislí a udržují minimální kontakt s učitelkami a celkový chod MŠ sledují zpovzdálí. Další skupinou jsou rodiče, kteří nepodporují své děti ve vzdělávání. Opakem těchto dvou skupin jsou ti snaživí. Ti se naopak snaží dávat najevo svůj zájem, účastní se různých akcí a také se s dětmi pravidelně připravují a učí. (Rabušicová 2004, s. 35)

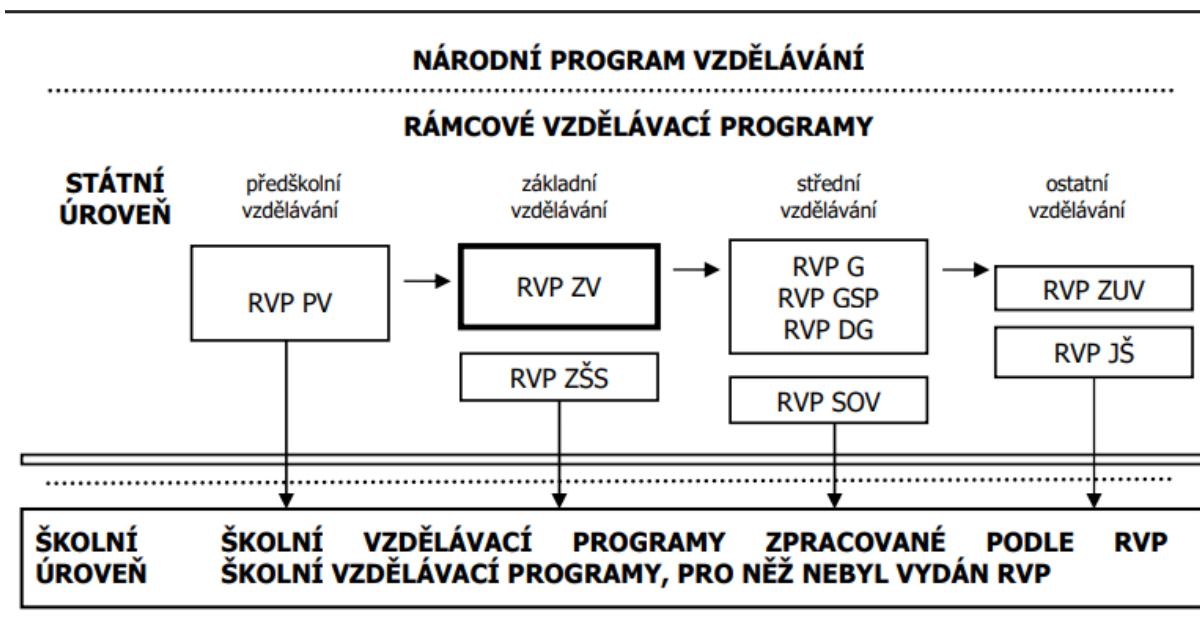
1.2.3 Role MŠ

Předškolní vzdělávání

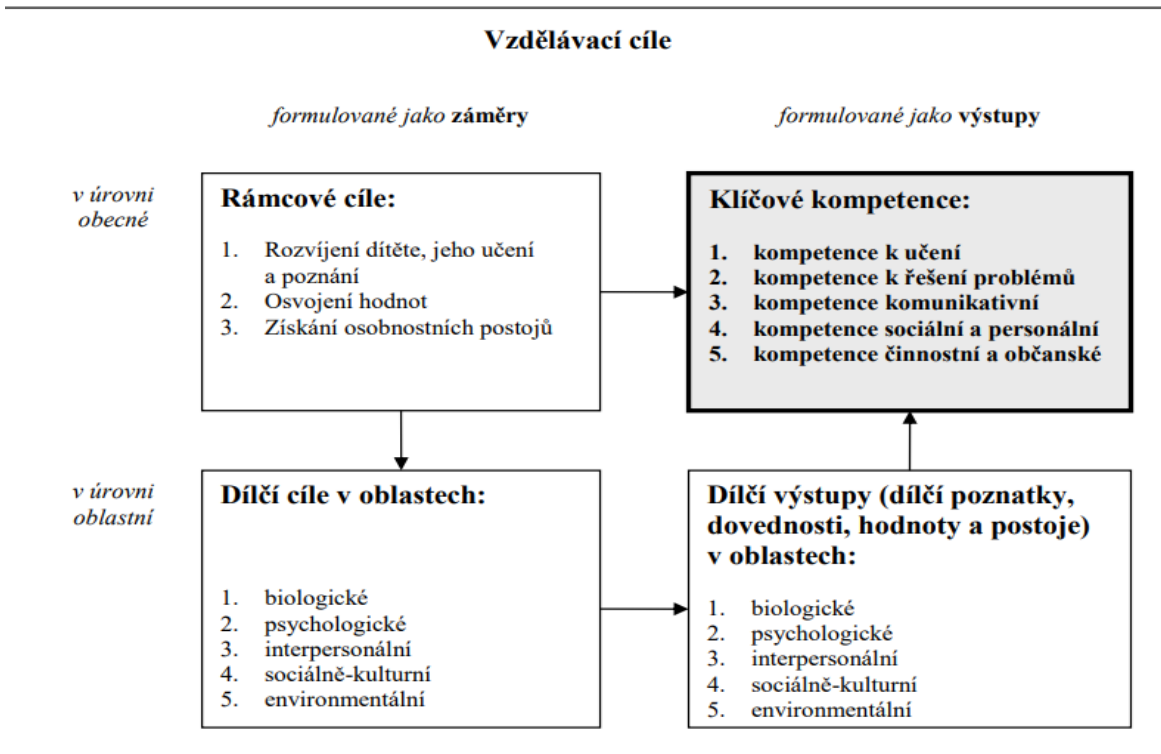
Jakékoliv vzdělávání je legislativně zakotveno ve školském zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Zákon definuje předškolní vzdělávání takto: *„Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Dále předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání, napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.“* (Školský zákon, 561/2004 Sb.) K dalším úkolům předškolního vzdělávání patří doplnění a podpora rodinné výchovy, smysluplné obohacení denního programu dítěte a poskytování odborné péče.

Od 1. 9. 2017 tento zákon nařizuje povinnou předškolní docházku. *„Od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky dítěte, je předškolní vzdělávání povinné, není-li dále stanoveno jinak.“* (Školský zákon 561/2004 Sb.)

V rámci státních dokumentů vznikl Národní program vzdělávání (NPV), který zajišťuje nároky na vzdělávání, tj. pro předškolní, základní a střední. Dále vznikl Rámcový vzdělávací program (RVP), který zahrnuje čtyři cílové skupiny – rámcové cíle, klíčové kompetence, dílčí cíle a dílčí výstupy. Na RVP navazuje Školní vzdělávací program (ŠVP), který si každá škola tvoří sama.

Obrázek 1: Národní program vzdělávání
 Zdroj: RVP PV, 2021, str. 4

Obrázek 2: Systém vzdělávacích cílů
 Zdroj: RVP PV, 2021, str. 9

Školní zralost a připravenost

Každá učitelka v MŠ se musí řídit RVP, následně ŠVP, který vytvořila MŠ, a poté tvoří svůj vlastní TVP, do kterého vkládá svou přípravu, která obsahuje cíle, očekávané výstupy a aktivity. Učitelka dvakrát za školní rok provádí diagnostiku dětí, která je nápomocná k rozhodnutí, zda je dítě zralé a připravené na vstup do první třídy ZŠ. Pokud dítě dosáhlo určitého stupně vývoje v oblasti mentální, emocionální, fyzické a sociální a bez jakýchkoliv problémů se dokáže účastnit výchovně vzdělávacího procesu, jedná o školní zralost. Školní připravenost lze vymezit tak, že zahrnuje kompetence všech oblastí (emociální, sociální, kognitivní, ale i pracovní). (Bednářová, Šmardová 2015, s. 2)

Role učitelky v MŠ

Role učitelky v MŠ je pestrá a různorodá, a proto kdokoliv se rozhodne stát se učitelkou, měl by se přesvědčit, zda má dostatečné znalosti a dovednosti v oblasti sportu, výtvarné výchovy či hudební výchovy.

- Role učitelky – učitelka vždy vede dítě, aby poznávalo svět kolem nás. Vytváří tak dětem podnětné prostředí pro jejich celkový rozvoj.
- Role vůdce – tato role se projevuje převážně při organizačních činnostech, akcí s rodiči či širší veřejností.
- Role pečovatele – každá učitelka by měla umět naslouchat dětem, dokázat jim pomoci a ochránit je. Měla by vytvářet prostředí plné lásky, podporovat zdravý životní styl a upevňovat u dětí hygienické návyky.
- Role manažera – učitelka by se měla starat o celkový chod MŠ a vhodně ji reprezentovat.
- Role poradce – jelikož by měla být učitelka odborně vzdělaná, měla by být schopna poradit rodičům v určité oblasti v rozvoji dítěte. (Šmelová 2006, s. 122-124)

K výše uvedeným rolím učitelky je třeba položit si otázku, do jaké míry mohly učitelky naplňovat tyto role v době distančního vzdělávání. Během běžné docházky dítěte do MŠ učitelka připravuje nabídku činností a her, ze kterých si dítě může vybrat, co chce dělat. Učitelka tak vytváří podnětné prostředí pro celkový rozvoj osobnosti dítěte, ale také organizuje akce s rodiči, naslouchá, pomáhá a podporuje děti celý den. Během distančního vzdělávání byly všechny role omezeny a nemohly být naplňovány jako při běžné docházce dítěte do MŠ.

2 Formy a způsoby komunikace a spolupráce MŠ s rodinou

Cílem bakalářské práce je zjistit, jak komunikovala a vzdělávala MŠ děti během omezení jejich provozu. V následujících kapitolách představím verbální a neverbální komunikaci a vzhledem k cíli práce se budu v další kapitole zabývat způsoby komunikace a spolupráce MŠ s rodinou.

2.1 Verbální a neverbální komunikace

Komunikace není jen cestou k druhým lidem, ale je nástrojem efektivního učení v nejširším slova smyslu. Komunikace souvisí s vývojem člověka od prvopočátků a je jedním z nejdůležitějších projevů vývoje člověka, a také má více významů. Komunikace slouží jako přenos informací z jednoho bodu k druhému, tedy ze zdroje k příjemci. Zároveň tímto pojmem něco sdílíme a činíme něco společným. (Vybíral 2009, s. 25)

2.1.1 Verbální komunikace

Z názvu vyplývá, že se jedná o komunikaci mluvenou, která probíhá mezi lidmi v přímém kontaktu. Všechny naše sociální kontakty jsou založeny na verbální komunikaci, a proto zaujímá v sociálním životě centrální pozici.

Verbální komunikace probíhá pomocí jazyka. Představuje výbavu, kterou se člověk podstatně odlišuje od ostatních lidí. Jazyk totiž umožňuje sociální, kulturní a technický rozvoj člověka. V pedagogické komunikaci je na prvním místě řeč. Mluvením se dle Slovníku spisovné češtiny rozumí: „*Vyjádřování myšlenek artikulovanou řečí, případně dorozumívání se jazykem*“. (Nelešovská 2005, s. 41)

Komunikace není jen prostředek výměny a zapamatování informací, ale právě prostřednictvím jazyka učitelka i děti chápou svoje jednání, a rozumí tak různým situacím a událostem. Nejefektivnějším způsobem je osobní komunikace, a to díky rychlosti sdělení a zpětné vazbě na sdělenou informaci. Jazyk a řeč jsou silně spjaty s intelektem. Lidské myšlení je jimi významně ovlivňováno. Někteří lidé mají problém převést své myšlenky do slov. Naopak jiní se setkávají s problémem naslouchat. Verbální komunikaci dělíme na ústní a písemnou. Řadíme do ní monolog a dialog. Monolog je projev, který je sdělován jedné nebo více osobám bez očekávané zpětné vazby, zatímco dialog je komunikace mezi dvěma osobami. (Řehoř 2012, s. 35-36)

2.1.2 Neverbální komunikace

Již v raném dětství, kdy jsme nebyli schopni ovládat mluvený jazyk, jsme byli odkázáni používat neverbální komunikaci.

Neverbální komunikace je fylogeneticky starší než verbální. Jedná se o komunikaci beze slov – tedy když gestikulujeme, usmíváme se, mračíme se, zvyšujeme hlas, nebo i když nic neříkáme. Pokud mají lidé velkou schopnost přijímat a vysílat neverbální signály, může to zvýšit jejich psychickou i sociální pohodu. Nejdůležitější zdroj neverbálních signálů je lidský obličej, který ostatním sděluje emoce a pohledy, kterými můžeme druhým lidem naznačit, zda nimi chceme pokračovat v konverzaci, či nikoliv. (De Vito 2008, s. 152)

Neverbální komunikace má své funkce, například vytváření a řízení dojmů. Člověk si dokáže během tří sekund udělat názor na druhého člověka na základě jejich neverbální komunikace. Pokud si verbální a neverbální projevy odporují, lze usoudit, že nám druhá osoba neříká pravdu. (De Vito 2008, s. 154)

Důležitým faktorem v neverbální komunikaci je vzdálenost, kterou dělíme na tři skupiny. Intimní vzdálenost představuje odstup pouhých 45 cm a přítomnost druhé osoby je nepřehlédnutelná. Osobní vzdálenost vymezuje náš osobní prostor, který je od 45 cm do 120 cm. Poslední vzdálenost je společenská, při které ztrácíme pohled na detaily, jelikož sahá až do 3,7 metru mezi komunikujícími.

2.2 Klima MŠ

Verbální i neverbální komunikace představuje významnou roli při práci s dětmi. Učitelka by měla být schopna vytvořit pozitivní klima v MŠ. „*Klima třídy nesouvisí jen s kvalitou výuky, ani to není pouhý souhrn nebo bilance různých typů vyučujících klimat. Vytváří se jak ve vyučování, na výletech, ale i při různých společenských akcích třídy.*“ (Grecmanová 2008, s. 20)

Hlavním aktérem je učitelka, která tvoří tzv. suportivní klima, které se vyznačuje dobrými vztahy mezi dětmi a dospělými, spoluprací a nestresujícím prostředím. Dalším komunikačním klimatem je klima defenzivní neboli obranné. V tomto klimatu děti mezi sebou soupeří, nerespektují se, neposlouchají jeden druhého a skrývají své pocity a názory. (Nelešovská 2005, s. 41)

Klima má své složky a první složkou je podpora. Učitelka by se měla snažit děti podporovat, motivovat a posilovat chuť objevovat nové věci a učit děti radovat se z úspěchů i neúspěchů. Druhou složkou je pořádek, který jasně vymezuje pravidla, jak se mají děti ve

třídě chovat, ale zároveň se učitelka snaží poskytovat dětem příležitosti, aby se mohly samy ptát na otázky, které je zajímají. Mezi další složky patří standardy, účelnost, odpovědnost, očekávání úspěchu, nestrannost a bezpečnost prostředí, které by mělo být čisté, příjemné, komfortní a zajímavé. (Čapek 2010, s. 12-15)

Dalšími spolutvůrci, kteří tvoří pozitivní klima v MŠ, jsou rodiče dětí. Učitelky MŠ by se měly snažit co nejvíce zapojovat rodiče do chodu MŠ, pořádat společné akce, např.: adaptační týden, halloween, dlabání dýní, vánoční besídky, vítání jara, barvení vajíček, společné odpoledne, sportovní utkání, aj. Zároveň se pozitivní klima vytváří oboustrannou komunikací mezi učitelkami a rodiči dětí, protože ti chtějí znát, jak se jejich děti vzdělávají, jak prožívají svůj den a jaké je čekají akce. Učitelky tak ukazují výtvary dětí, podávají informační zprávy a snaží se vybudovat co nejlepší vztah.

2.3 Tradiční a moderní formy komunikace a spolupráce MŠ s rodinou

Spolupráci mezi rodinou a MŠ určuje Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů v § 1 odst. 1: „*Mateřská škola spolupracuje se zákonnými zástupci dětí a dalšími fyzickými a právníckými osobami s cílem vyvíjet aktivity a organizovat činnosti ve prospěch rozvoje dětí a prohloubení vzdělávacího a výchovného působení mateřské školy, rodiny a společnosti.*“ (Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání)

Dnešní rodiny vedou rozmanitý život, zajímají se o dění v MŠ a oceňují otevřenou a respektující spolupráci. Mezi nejčastější běžné formy komunikace a spolupráce patří společné akce, například drakiády, výtvarné dílny nebo vánoční besídky. Všechny akce jsou velmi oblíbené u rodičů, ale i dětí, jelikož splňují jeden hlavní cíl, a to blíže se seznámit a prožít spolu hezké chvíle. Rodiče dětí pochopí, jak to v MŠ probíhá, a více se sblíží s učitelkou svého dítěte. Spolupráce by neměla být jednostranná, učitelka by měla pobízet rodiče ke spolupráci. Pokud MŠ spolupracuje s rodinou, má větší šanci, že získá různé sponzorské dary, například ruličky od toaletního papíru, fixy, pastelky, hračky, ale i didaktické pomůcky nebo finance. (Lažová 2013, s. 20)

V dnešní době je dítě/rodič vnímán jako klient/zákazník, na jehož přání a zájmy má škola reagovat. Kvalita práce s rodiči se měří na základě toho, jak moc jsou uspokojována jejich přání, ale zároveň rodič může být vnímán jako partner ve výchovně-vzdělávacím procesu. (Čapek 2013, s. 11-12)

Učitelka MŠ může komunikovat s rodiči různými způsoby. Rozlišujeme dvě hlavní formy komunikace. Tradiční, užívané v dobách běžné docházky do MŠ, a moderní, opírající se o digitální technologie.

2.3.1 Tradiční formy

Třídní schůzky

Třídní schůzky se konají nejméně dvakrát ročně a rodič je na nich informován o průběhu vzdělávání svého dítěte. Také je zpraven o plánovaných akcích, aktivitách školy, a hlavně zde jsou sdělovány informace o zajištění bezpečnosti dítěte a jak komunikovat a spolupracovat s MŠ. Přínosem třídních schůzek je, že pokud učitelka sděluje důležitá oznámení, říká to všem zúčastněným rodičům, a má tak jistotu, že jsou s informacemi srozuměni. Je důležité, aby se učitelka zeptala na začátku školního roku rodičů, jaký den a čas jim nejvíce vyhovuje, aby se mohlo zúčastnit co nejvíce rodičů. Třídní schůzky by se neměly vést formálně. Prostředí by mělo být klidné, přátelské, je vhodné potřást rukou či nabídnout kávu nebo čaj. (Lažová 2013, s. 25-26)

Nástěnky

Nástěnky vždy byly a budou patřit do MŠ, jelikož jsou na nich uvedeny nejbližší akce, důležitá upozornění, aktuální informace. Značná část škol umísťuje i různé básničky a písničky, které se zrovna děti učí, ale také týdenní plán, kam učitelka každý den zapisuje, co ve škole s dětmi dělala.

Individuální schůzka a průběžná komunikace při předávání dětí

Osobní komunikace při předávání dítěte se považuje za velmi kontroverzní, jelikož učitelka musí zvolit, jaké informace bude s rodiči řešit tzv. mezi dveřmi. Musí mít na paměti, že ne každému rodiči je příjemné, když jiný rodič slyší informace o úspěších či neúspěších jeho dítěte. Může se stát, že učitelka má podezření na vývojovou vadu dítěte, ale učitelka není doktor a není v její kompetenci, aby diagnostikovala. V tomhle případě by si měla s rodiči sjednat individuální schůzku, aby byly zachovány osobní a citlivé údaje rodiny. Individuální schůzka by měla mít příjemnou atmosféru, a pokud učitelka chce rodiči sdělit negativní informace, nesmí zapomenout, že musí sdělit i ty pozitivní. Rodiče ne vždy budou pozitivně naladěni, ne vždy budou souhlasit se vším, co učitelka řekne, protože rodič zná své dítě nejlépe. (Lindner 2013. s. 52-55)

Dále autorka knihy uvádí deset směrnic pro práci s rodiči, kterých je dobré se držet. (Lindner 2013, s. 56-57).

1. Mějte pochopení pro situace, v nichž se rodiče nacházejí.
2. Mějte reálná očekávání.
3. Vytvořte příjemnou atmosféru k rozhovoru.
4. Získejte si předem důvěru rodičů.
5. S rodiči jednejte jako rovný s rovným.
6. Dávejte najevo své uznání.
7. Chvalte.
8. Sledujte protistranu.
9. Otevřeně akceptujte zpětnou vazbu.
10. Zapojte rodiče do projektů.

Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření patří mezi méně používané tradiční formy komunikace mezi MŠ a rodiči. Učitelka musí být velmi obezřetná, zvláště při zpracování výsledků. Tato metoda je méně efektivní, protože se nestává, že by všichni rodiče vyplnili dotazník. Dotazník nelze považovat za konstruktivní a objektivní formu, ale lze ho považovat jako pomůcku k celoplošnému zjišťování různých informací.

2.3.2 Moderní formy

Online hovor

Online hovor patří mezi moderní formy komunikace, ale není hojně využíván v běžné docházce dítěte do MŠ. I když se nacházíme v 21. století, stále se najdou rodiny, které nemají stabilní internetové připojení či samotné zařízení, ze kterého by bylo možné se připojit. Samozřejmě se najdou tací rodiče, kteří online hovor upřednostní, protože se zrovna nacházejí mimo Českou republiku a nemohou se jinak zúčastnit např. třídních schůzek, ale stále chtějí být „v obraze“ nebo potřebují něco neodkladného vyřešit.

Email

Emailová forma komunikace se stává velmi využívanou formou, neboť učitelka si nastaví, že chce odeslat email všem rodičům, a má jistotu, že si je rodič přečte. Je vhodná převážně pro oznámení náhlých změn v organizaci. Je třeba mít na paměti, že není vhodné vše řešit přes email a komunikace přes email nesmí nahradit osobní kontakt. (Lažová 2013, s. 29)

SMS, telefonní hovor

Ve většině MŠ slouží telefon na omlouvání dětí. Rodič má telefonní číslo na danou třídu, kam dochází jeho dítě, a může ho tak rychlým způsobem omluvit. Pokud má neodkladnou informaci, kterou učitelce musí sdělit, může ji zavolat. Některé MŠ přecházejí na různé aplikace, kde každý rodič dostane přístupové údaje na začátku školního roku, a může tak jednodušším způsobem omluvit své dítě. Zároveň je to pro MŠ i učitelky přehlednější. (Lažová 2013, s. 29)

Webové stránky

Na webové stránky se umísťují články, různá sdělení, práce dětí, informace o MŠ, kontakty, adresa, školní vzdělávací program a jiné důležité dokumenty. Na stránky se mohou umísťovat fotografie dětí, samozřejmě se souhlasem rodičům, aby se chránily jejich údaje. Webové stránky tak slouží pouze jako doplněk informací. Organizaci to zajistí celoplošné informování. (Lažová 2013, s. 29)

Je zřejmé, že bez přímého kontaktu učitelky a rodiče dítěte by nemohly být všechny tyto formy realizovány. Některé formy běžné komunikace by musely být úplně zastaveny. Další a stále se nově objevující formy komunikace budou přiblíženy v praktické části této práce.

3 Organizační formy a metody vzdělávání v MŠ

V této kapitole budu popisovat organizační formy a metody vzdělávání dětí v MŠ. Dále se budu zabývat základní charakteristikou distančního vzdělávání.

3.1 Metody vzdělávání

Učitelky v MŠ využívají ke vzdělávání dětí různé vzdělávací metody, které jim slouží k naplňování edukačních cílů. Každá vzdělávací metoda klade jiné požadavky na aktivitu, samostatnost a tvořivost dítěte. Učitelka konkretizuje edukační cíle, vymýšlí různé aktivity, zprostředkovává dětem informace a průběžně kontroluje výsledky dětí.

Jednou z hlavních zásad RVP PV je, že: *„Předškolní vzdělávání nabízí vhodné vzdělávací prostředí, pro dítě vstřícné, podnětné, zajímavé a obsahově bohaté, v němž se dítě může cítit jistě, bezpečně, radostně a spokojeně a které mu zajišťuje možnost projevat se, bavit a zaměstnávat přirozeným dětským způsobem.“* RVP PV poukazuje na důležitost odpovídajících metod a forem práce. Mezi nejčastější se řadí prožitkové, kooperativní, situační a spontánní sociální učení. Všechny tyto metody jsou založeny na zážitcích dítěte, díky čemuž získává zkušenosti a dovednosti.

3.1.1 Metody slovní

„Metody slovního projevu jsou založeny na vnímání a chápání řeči posluchači, kteří si osvojují nové poznání.“ (Skalková, 2007, s. 186)

Vyprávění

Děti v MŠ mají rády různé příběhy a pohádky. Samy rády vyjadřují své zážitky, zkušenosti a poznatky. Z toho vyplývá, že vyprávění je potřebou každého člověka a jeho základním charakteristickým znakem je jednosměrný proud informací od učitelek k dětem. Aby vyprávění splňovalo motivační funkci a vedlo děti k udržení pozornosti, je nutné, aby vzbuzovalo u dětí představy, city a fantazii. Pro zajištění efektivity výkladu a větší vtáhnutí dětí do děje je důležitá bohatší hlasová modulace a různé gestikulace. Z mé praxe mohu potvrdit, že vyprávění je pro děti neskutečně zajímavé. Nejčastěji využívám „maňaska“ a děti ho opravdu mají rády. I díky němu se stává vyprávění v MŠ vítanou činností.

Vysvětlování

Učitelky vzdělávají děti v MŠ nejčastěji prostřednictvím hry. Jejich cílem není sednout si na koberec či ke stolečku a dětem vysvětlovat různé informace. Tato vzdělávací metoda

se využívá na ZŠ, protože je charakteristická logickým a systematickým postupem a učitelky by měly respektovat věk dětí a vycházet z jejich aktuálních vědomostí a dovedností. Výklad musí probíhat postupně po malých krůčcích a je důležité, aby učitelky, zvláště v MŠ, dbaly na to, aby se soustředily na problémy podstatné a až poté děti obohacovaly o další detaily. (Maňák, Švec 2003, s. 57)

Rozhovor

Rozhovor je hojně využívanou metodou v MŠ. Probíhá mezi tebe těmito účastníky: Učitelka-učitelka, učitelka-dítě, učitelka-rodíč. Prostřednictvím různých otázek učitelky u dětí zjišťují jejich vědomosti, ověřují si poznatky a na základě nich mohou provést diagnostiku dítěte. Definice může znít následovně: „*Rozhovor spočívá v tom, že formou otázek a odpovědí osvětluje určitý jev, problém a vede žáky k novým poznatkům.*“ (Skalková 2007, s. 190)

Dle Zormanové má rozhovor tři funkce. První z nich je funkce pomocná, kdy učitelky zpočátku zjišťují, jaké informace mají děti o daném tématu. Druhá je pochopení a osvojení si nové látky. Zde učitelky kladou dětem otázky, které je vedou k odhalování vztahů a příčin. Poslední pak je metoda rozhovoru problémového charakteru, kdy učitelky vyvolají určitý problém ve skupině, a podněcují tak děti k vlastnímu vyřešení situace. (Zormanová 2012, s. 47-48)

Dialog

Další metodou, která se často využívá v prostředí dnešní školy, je dialog, který představuje rozvinutější formu komunikace, než je rozhovor, neboť při něm dochází nejen k interakci mezi učitelkou – učitelkou, učitelkou-dítětem, ale také vzájemně mezi dětmi. Tato metoda se využívá proto, aby se děti více zamyslely nad problémem. V MŠ dialogy probíhají převážně při ranních činnostech, kde děti komunikují mezi sebou. (Zormanová 2012, s. 48)

3.1.2 Metody názorně demonstrační

„Metody názorně demonstrační uvádějí žáky do přímého styku s poznávanou skutečností, obohacují jejich představy, konkretizují abstraktní systém pojmů, podporují spojování poznávané skutečnosti s reálnou životní praxí.“ (Skalková 2007, s. 195)

Předvádění

Děti předškolního věku mají rády předvádění, protože učitelka ukáže na daný předmět nebo předvede určitou činnost a děti se tím naučí něco nového. Nejde jen o pouhé ukázání činnosti, ale učitelky aktivitu komentují a děti se mohou doptávat různými otázkami. Podstatou tedy je smysluplné řízené pozorování a poznávání.

Pozorování

Pozorování je nedílnou součástí předvádění, jelikož předvádění bez soustavného pozorování a vnímání ztrácí smysl. Děti v MŠ denně pozorují tolik věcí a činností - sledují chování jiných dětí, učitelek a dospělých, pozorují přírodu a její změny, živočichy či růst rostlin. Pozorování je záměrné, cílené a je důležité ho u dětí rozvíjet, neboť jsou často rozptylovány jinými faktory. (Maňák, Švec 2003, s. 63)

Práce s obrazem

Práce s obrazem je sice starým, ale velmi osvědčeným postupem, jak naučit děti něco nového. První zmínky práce s obrazem nalezneme již v Komenského Světě v obrazech. Děti velmi rády kreslí, protože mohou znázornit realitu různými prostředky za účelem zachování vjemu nebo představy. Práce s obrazem zahrnuje kreslení na papír, kresby na tabuli, učebnicovou ilustraci, obraz vytvoření počítačovou grafikou, mapy, schémata, ale hlavně piktogramy, pomocí kterých si děti lépe něco zapamatují. (Maňák, Švec 2003, s. 64)

3.1.3 Metody dovednostně praktické

Experimentování

Děti v MŠ mají rády různé pokusy a experimentování. Snad žádná MŠ ani rodina nedělají pokusy každý den, a proto jsou tyto aktivity pro děti vzrušující, nové a zábavné. Klíčovými úkoly experimentu je předat dítěti nové informace, zkušenosti, které nemůže získat doma nebo v přírodě a ukázat různé přístroje a nástroje, u kterých bude vždy zajištěna bezpečnost.

Produkční metody

Produkční metody a jejich prvky se uplatňují v několika oblastech předškolního vzdělávání, např. pohybové dovednosti, jemná motorika, hra na hudební nástroj apod. Těmito činnostmi vznikají konkrétní výkony, které mají základ v motorické činnosti.

Napodobování

Pro děti, které navštěvují MŠ, je nápodoba důležitá, jelikož rády opakují to, co vidí nebo slyší. Nejenže dítě vidí správné nebo špatné způsoby chování, ale hlavně se nápodobou může učit. V praxi to může znamenat např. správný úchop psací potřeby, příboru, oblékání, hygieny aj. Napodobování může být bezděčné, nebo záměrné, bezprostřední, či nepřímé. (Maňák, Švec 2003, s. 66)

Manipulování

Manipulování používá nevědomky už dítě kojeneckého věku, kdy si různě ohmatává části svého těla. Postupem času se manipulace zdokonaluje a nabývá cílevědomého poznávání. Manipulování je výborné v tom, že děti poznávají prostředí, ve kterém žijí, ale i jeho vybavení a zařízení. Konkrétně se tato metoda projevuje při konstruování staveb z různých stavebnic. (Maňák, Švec 2003, s. 66)

V této kapitole jsem popsala nejvyužívanější metody vzdělávání v MŠ za jejího běžného provozu. Když bylo zavedeno distanční vzdělávání v MŠ, některé metody šly využívat těžší, nebo dokonce vůbec. Jedná se například o vysvětlování. I když je možné dětem něco vysvětlovat distančním způsobem (připojení přes různé komunikační platformy), tak velice těžko udrží pozornost. Mezi další metody, které šly hůře využívat během distančního vzdělávání, je práce s obrazem, experimentování nebo nápodoba a manipulace.

3.2 Organizační formy vzdělávání

„Organizační formy výuky znamenají uspořádání podmínek k funkční realizaci edukačního procesu, v jejímž rámci se využívají různé výukové metody a didaktické prostředky“. (Žák 2012, s. 52)

3.2.1 Hromadná výuka

Nejrozšířenější formou výuky je hromadné vyučování, které se začalo používat již na přelomu 16. a 17. století. Hromadná výuka se převážně využívá na základních, středních či vysokých školách, ale částečně ji nalezneme i v mateřských školách, kdy všechny děti mají společné zadání činnosti, např. pracovní list, společné řešení úkolu, hledání obrázků ve třídě, pečení aj.

3.2.2 Skupinová výuka

Když děti společně pracují na jednom úkolu, jedná se o skupinovou výuku. Optimální počet ve skupině je 3–5 dětí, záleží na věku a individuálních schopnostech každého jedince. Skupinová výuka je výhodná v tom, že děti aplikují již získané dovednosti a znalosti, sdílejí názory, zkušenosti a prožitky. Učitelky se při skupinové práci dětí nachází v roli poradců a pomocníků. V dnešní době se skupinová výuka v MŠ velmi využívá, protože děti poznávají při práci své vrstevníky, mohou navazovat kontakt a lépe se poznávat. Lépe se tak začleňují a adaptují se na novou etapu ve svém životě.

3.2.3 Individuální výuka

Třetí organizační formou výuky je individuální výuka. Hlavní podstatou této výuky je fakt, aby učitelky znaly, respektovaly a odlišovaly individuální a věkové zvláštnosti dítěte. Zároveň by měly věnovat pozornost věku, pohlaví, temperamentu, schopnostem učit se a individualitě dítěte. V každé MŠ musí proběhnout diagnostika dítěte, při které se učitelky snaží zjistit, jestli dítě zná základní barvy, geometrické tvary, čísla, zda se orientuje v prostoru, zda je pravák, nebo levák a spoustu dalšího. Na základě diagnostiky by měly učitelky individuálně s dítětem pracovat, podněcovat ho k učení a snažit se pracovat i s jeho nedostatky.

3.2.4 Samostatná práce dítěte

Samostatná práce je velmi důležitá pro dítě a jeho celkový osobnostní rozvoj. Tento pojem označujeme jako učební aktivitu, při které získávají děti poznatky z vlastních činností a nejsou závislé na druhé osobě. Učitelky by měly rozvíjet kritické a samostatné myšlení a postupně seznamovat děti s touto metodou.

3.2.5 Exkurze

Exkurze je organizační forma výuky, kterou učitelky v MŠ mohou využívat během školního roku ke vzdělávání dětí. Jedná se o řízené pozorování v originálních provozních podmínkách, např. laboratoř, planetárium, muzeum, meteorologické stanice, výzkumné ústavy apod.

3.3 Distanční vzdělávání jako nová metoda i forma předškolního vzdělávání

Koronavirová pandemie, která nás postihla, byla velmi závažná. S pandemií nastaly opatření, které výrazně ovlivnily vzdělávání dětí. I mě jako studentku a učitelku zasáhly opatření týkající se vzdělávání a vyzorovala jsem jisté výhody a nevýhody distančního vzdělávání. Mezi výhody jistě patří pohodlí domova, více času na samostatnou práci, méně rušivých elementů či naučení se práce s novými technologiemi. Mezi nevýhody bych zařadila jistou disocializaci, pocit nejistoty a velkou psychickou zátěž jak pro učitelky, tak pro děti a jejich rodiče.

Během distančního vzdělávání jsme se všichni učili novým věcem a získávali mnoho zkušeností, např. poznání nových aplikací, zlepšení se v komunikaci mezi učitelkami, rodiči a dětmi a v neposlední řadě jsme si uvědomili potřebnost výraznější a okamžité zpětné vazby.

Vláda České republiky vydala usnesení č. 196 ze dne 26. 2. 2021, kterým podle ústavního zákona č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky, omezilo ode dne 27. 2. do 21. 3. 2021 provoz MŠ v České republice. Vláda zakázala osobní přítomnost dětí na předškolním vzdělávání, výjimku tvořily MŠ při zdravotnických zařízeních. (*Usnesení č. 96/2021 Sb. o vyhlášení nouzového stavu pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru/označovaný jako SARS CoV-2/ na území České republiky na dobu 30 dnů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-96>*)

Tabulka 1: Omezení provozu MŠ na jaře 2021

OMEZENÍ PROVOZU MŠ NA JAŘE 2021	
27. 2. 2021 – 10. 4. 2021	Omezen provoz ve všech MŠ
12. 4. 2021 – 23. 4. 2021	Běžná výuka v MŠ pouze pro předškoláky, ve skupině pouze 15 dětí
26. 4. 2021 – 30. 4. 2021	V 11 krajích probíhala běžná výuka pro předškoláky, ve 3 krajích probíhala běžná výuka pro všechny děti
3. 5. 2021 – 7. 5. 2021	V 7 krajích probíhala běžná výuka pro předškoláky, v 7 krajích probíhala běžná výuka pro všechny děti
10. 5. 2021 – 30. 6. 2021	Běžná výuka pro všechny děti

Zdroj: vlastní zpracování

Všechny MŠ přešly na distanční vzdělávání od 27. 2. 2021. Poté vláda České republiky prodloužila distanční vzdělávání do 10. 4. 2021. Od 12. 4. do 23. 4. 2021 se běžné výuky mohly účastnit pouze předškoláci maximálně v patnáctičlenné skupině. Od 26. 4. do 30. 4. 2021 se v jedenácti krajích konala běžná výuka pro předškoláky a ve třech krajích běžná výuka pro všechny děti. Od 3. 5. do 7. 5. 2021 se v sedmi krajích konala běžná výuka pro všechny děti a od 10. 5. 2021 se výuky mohly účastnit všechny děti ze všech krajů v České republice.

Distanční vzdělávání je v literatuře definováno jako forma samořízeného studia, která probíhá mezi všemi zúčastněnými na dálku. Mezi učitelkou a studentem se odehrává interakce na různorodých moderních komunikačních online platformách, které jsou určeny k předávání informací mezi všemi zúčastněnými. (Průcha, Míka 2000, s. 3)

Dříve se distančním způsobu vzdělávání v podmínkách ČR nevěnovalo příliš pozornosti, bylo totiž zvykem, že ve všech vzdělávacích institucích školské soustavy probíhal běžný provoz a každý jedinec chodil denně do školy. Nikdo netušil, že se brzy stane na určitou dobu téměř jedinou formou a metodou vzdělávání a brzy i velmi diskutabilním tématem. V důsledku nemoci Covid-19 se na jaře 2020 uzavřela většina českých škol (včetně

MŠ). Školské instituce musely přejít na distanční způsob vzdělávání, na který nebyla většina škol doposud zvyklá a ani připravená.

Existují dva typy distančního vzdělávání. První je synchronní vzdělávání, kdy je učitelka spojena se svou třídou na stejné komunikační platformě ve stejný čas a dělají stejné aktivity. Dalším typem vzdělávání může být asynchronní výuka, kde děti pracují na zadaných úkolech od učitelky a přes stejnou komunikační platformu odevzdají své úkoly.

Každá vzdělávací instituce si nastavuje pravidla pro distanční vzdělávání sama, ale musí být zakotvena ve školním řádu, který upravuje školský zákon č. 561/2004 Sb. – Zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Zde se vymezuje legislativní rámec: *„V souladu s ustanoveními §184a školského zákona, pokud z důvodu krizového opatření vyhlášeného podle krizového zákona, nebo z důvodu nařízení mimořádného opatření podle zvláštního zákona, anebo z důvodu nařízení karantény podle zákona o ochraně veřejného zdraví není možná osobní přítomnost většiny dětí, pro které je předškolní vzdělávání povinné, stanovena:*

- a) *Povinnost mateřské školy zajistit vzdělávání distančním způsobem pro děti, pro které je předškolní vzdělávání povinné.*
- b) *Povinnost dětí, pro které je předškolní vzdělávání povinné, se tímto způsobem vzdělávat.*

3.4 Metodická doporučení MŠMT pro vzdělávání distančním způsobem v MŠ

Dne 23. 9. 2020 vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem, které je určeno pro všechny vzdělávací instituce jako základní příručka. Je zde vymezen legislativní rámec, personální podmínky, ale také formy vzdělávání distančním způsobem a povinnosti zákonných zástupců vůči vzdělávací instituci. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy definuje distanční online vzdělávání jako: *„Způsob vzdělávání na dálku, který probíhá prostřednictvím internetu a je podporován nejrozličnějšími technologiemi a softwarovými nástroji“*. Distanční vzdělávání je založeno převážně na komunikaci mezi učitelkou a rodičem dítěte, jelikož učitelka je pro rodiče jakýmsi průvodcem při vzdělávání dítěte v MŠ. Učitelky by měly být schopny podporovat jejich dítě ve vzdělávání v jejich přirozeném domácím prostředí a dávat jim různé náměty a podněty k výtvarným a pracovním činnostem nebo k hudebním a pohybovým hrám. Děti, které nespádají do povinného předškolního vzdělávání, nejsou povinni se účastnit distančního vzdělávání. (MŠMT, 2020)

Vzhledem k jedinečnosti situace narychlo vynuceného distančního vzdělávání neexistoval dostatek ověřených materiálů a publikací, ze kterých bych mohla čerpat informace. Všechny MŠ musely přejít na distanční způsob vzdělávání dětí, který probíhal na komunikačních platformách typu WhatsApp, Google Classroom, Microsoft Teams a Zoom. Komunikace a vzdělávání dětí se odehrávaly i přes jiné platformy/aplikace, např. Email či SMS zpráva. Některé MŠ využívaly i aplikaci Naše MŠ. Rodič dítěte si ji stáhne, zadá přihlašovací údaje, které vygeneruje MŠ, a přihlásí se. V aplikaci rodič může děti omluvit, napsat soukromou zprávu učitelce a zároveň jsou zde vypsané všechny aktuality a novinky. Současně zde vidí jídelníček či fotografie dětí z různých akcí. Komunikační platformy budou více popsány v kapitole č. 6.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 Výzkumné šetření

4.1 Cíl výzkumného šetření

Cílem praktické části práce je zhodnotit formy komunikace mateřské školy s rodinou a metody vzdělávání, které uplatňovaly mateřské školy v období omezení provozu mateřských škol, a navrhnout další efektivní formy komunikace mateřské školy s rodinou a metody vzdělávání pro případ opětovného omezení provozu mateřských škol.

4.2 Volba typu výzkumu

Pro výzkumné šetření jsem využila kvalitativně orientovaný výzkum, který: *„Vychází z fenomenologie, která zdůrazňuje subjektivní aspekty jednání lidí, a tudíž kvalitativně orientované výzkumy připouštějí existenci více realit.“* (Chráška 2021, s. 29) Od kvantitativního výzkumu se liší tím, že zahrnuje více realit, je citlivý k jednotlivcům a zahrnuje menší množství osob pro výzkumné šetření.

4.3 Metody sběru dat

Pro výzkumné šetření jsem využila dvě výzkumné metody. Dotazník jsem poskytla učitelkám MŠ a rodičům dětí, kteří navštěvovali MŠ ve školním roce 2020/2021. Pro doplnění informací jsem zvolila rozhovor, který byl veden s učitelkami MŠ, rodiči dětí a řediteli vybraných MŠ v Královéhradeckém kraji.

4.3.1 Dotazník

„Je to způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Dotazník je nejfrekventovanější metodou zjišťování údajů.“ (Gavora 1996, s. 53). Samotný dotazník je předem pečlivě připravený a respondenti odpovídají písemně.

Přestože je dotazník kvantitativní, byl využit pro svou praktičnost. Na začátku výzkumného šetření jsem navázala spolupráci s pěti vybranými MŠ v Královéhradeckém kraji a poskytla učitelkám dotazník. Do šaten jsem umístila dotazníky pro rodiče, kteří je mohli vrátit vyplněné do uzavřené krabice kvůli ochraně GDPR.

Aplikovala jsem dva typy dotazníků, z nichž jeden byl určený pro učitelky MŠ, který tvořil 8 uzavřených a 8 otevřených otázek. Uzavřenou otázkou myslím otázku, kdy učitelky měly na výběr z několika možností, a naopak otevřenou otázkou rozumím takovou, kde mohly učitelky sdělit vlastní názor. Druhý dotazník byl vytvořen pro rodiče dětí, který obsahoval 7 otázek uzavřených a 5 otevřených.

4.3.2 Rozhovor

„Rozhovor je metoda shromažďování dat o pedagogické realitě, která spočívá v bezprostřední verbální komunikaci výzkumného pracovníka a respondenta.“ (Chráška 2021, s. 177) Výhodou rozhovoru oproti dotazníku je navázání osobního kontaktu a hlubší proniknutí do postojů respondentů.

Ve svém výzkumném šetření jsem použila formu polostrukturovaného rozhovoru. Respondent má možnost otevřených odpovědí. Rozhovor byl veden s učitelkami MŠ, rodiči dětí a řediteli vybraných MŠ v Královéhradeckém kraji distančním způsobem.

4.4 Sběr dat

Sběr dat pro splnění cíle jsem provedla pomocí metod polostrukturovaného rozhovoru a dotazníku. V lednu roku 2022 jsem oslovila deset vybraných MŠ v Královéhradeckém kraji s žádostí o spolupráci a s prosbou o vyplnění dotazníků. Kvůli opětovnému zhoršení epidemiologické situace jsem byla donucena k elektronické podobě dotazníku místo osobního setkání, které by bylo jistě úspěšnější. Do MŠ I. a II. jsem osobně donesla vytištěné dotazníky a provedla rozhovor s UČ a Ř. Do MŠ III., IV, V jsem zaslala dotazníky elektronickou formou a rozhovor provedla přes komunikační platformu Google Classroom. Přesnější počet získaných dotazníků a rozhovorů uvádím v kapitole 4. 8. Stručná charakteristika MŠ.

4.5 Časový harmonogram výzkumu

1. Říjen a listopad 2021: Sběr informací k dané problematice a studium odborné literatury.
2. Prosinec 2021: Stanovení výzkumných otázek a hypotéz, tvorba dotazníků a rozhovorů.
3. Leden 2022: Začátek spolupráce s vybranými MŠ a rozdáání dotazníků.
4. Únor 2022: Shromažďování dat a vyplněných dotazníků z vybraných MŠ, začátek další spolupráce s jinými MŠ z důvodu malé návratnosti.

5. Březen 2022: Analýza a vyhodnocení výsledků realizovaného výzkumu a intervence.
6. Duben 2022–duben 2023: Zpracování získaných dat do podoby bakalářské práce.

4.6 Stanovení výzkumných předpokladů

1. Distanční vzdělávání je efektivní, osvědčilo se a v případě dalšího omezení provozu MŠ může být znovu zavedeno.
2. Distanční forma vzdělávání vedla k zapojení některých metod, které dosud MŠ běžně nevyužívaly.
3. Nové formy komunikace MŠ s rodinou, nabízené v době omezeného provozu MŠ, se osvědčily a mohou být následně využívány i v době běžného provozu MŠ.

4.7 Stanovení výzkumných otázek

Na začátku výzkumného šetření jsem stanovila výzkumné otázky, na jejichž základě jsem vytvořila dotazníky pro učitelky a rodiče dětí, které jsou součástí praktické části bakalářské práce.

1. Jaké způsoby komunikace s rodiči dětí MŠ využívá v době běžného provozu?

Odpověď na VO 1 zjišťuji otázkou č. 1 v dotazníku pro UČ, otázkou č. 2 v dotazníku pro R.

2. Jak byli rodiče spokojeni s distančním vzděláváním dětí v průběhu omezení provozu MŠ?

Odpověď na VO 2 zjišťuji otázkami č. 10, 11 v dotazníku pro R, otázkou č. 7 v rozhovoru s R.

3. Bylo distanční vzdělávání realizované v průběhu omezení běžného provozu MŠ dostatečně efektivní?

Odpověď na VO 3 zjišťuji otázkami č. 11, 12, 13, 14 v dotazníku pro UČ, otázkami č. 5, 6, 7, 8, 9 v dotazníku pro R.

4. Jaké nové formy komunikace s rodiči dětí MŠ nabízely v době omezení provozu?

Odpověď na VO 4 zjišťuji otázkou č. 4 v dotazníku pro UČ, otázkou č. 3 v dotazníku pro R.

5. Ukázaly se některé z nových forem komunikace MŠ s rodiči dětí udržitelné a vyhovující i v době návratu k běžnému provozu MŠ?

Odpověď na VO 5 zjišťuji otázkami č. 5, 6, 7, 8, 9 v dotazníku pro UČ, otázkou č. 4 v dotazníku pro R.

4.8 Stručná charakteristika MŠ

Výzkumné šetření bylo realizováno v pěti MŠ z Královéhradeckého kraje. Mateřské školy jsem vybírala tak, aby byly zastoupeny malé i větší obce (města). Pro zachování anonymity označuji jednotlivé MŠ římskými číslicemi I-V.

4.8.1 I. MATEŘSKÁ ŠKOLA

MŠ se nachází v malé obci do 500 obyvatel. V roce 2009 byla zrekonstruována pro účely MŠ. Jsou zde 2 heterogenní třídy a v každé třídě učí 2 učitelky. Celková kapacita MŠ činí 50 dětí. MŠ se snaží o co největší zapojení přírody do života dítěte a vede děti k pohybu a pozitivnímu nazírání na svět, a proto převážně zprostředkovává učení formou prožitku.

Komunikace a spolupráce s R: MŠ využívá tradiční formy komunikace (třídní schůzky, nástěnky, průběžnou komunikaci s rodiči při předávání dětí), ale i moderní formy komunikace (SMS zprávy, telefonní hovor a webové stránky). Rodiče se aktivně zapojují do spolupráce s MŠ, např. nosí ruličky od toaletního papíru, čtvrtky, vodové barvy, látky aj.

Metody vzdělávání: MŠ využívá ke vzdělávání dětí metody slovní, názorně demonstrační a dovednostně praktické.

Z této MŠ mi poskytly 3 učitelky vyplněné dotazníky a 1 učitelka a ředitelka polostrukturovaný rozhovor. Z řad rodičů mi přišlo 6 vyplněných dotazníků.

4.8.2 II. MATEŘSKÁ ŠKOLA

MŠ se nachází v centru obce s počtem obyvatel do jednoho tisíce. Ve škole jsou 2 heterogenní třídy a v každé třídě učí 2 učitelky. Třetí třída je homogenní, která nabízí vzdělávání dětem od 2 do 3 let věku dítěte. V homogenní třídě učí 2 učitelky a 1 chůva. Celková kapacita MŠ je 84 dětí.

Komunikace a spolupráce s R: MŠ využívá tradiční formy komunikace (třídní schůzky, nástěnky, průběžnou komunikaci s rodiči při předávání dětí), ale i moderní formy komunikace (SMS zprávy, telefonní hovor a webové stránky). Rodiče se aktivně zapojují do spolupráce s MŠ, např. nosí různý materiál na výrobky. MŠ několikrát za rok otevře pracovní dílny pro rodiče, pořádá besídky na oslavu vánočních svátků nebo ke Dni matek.

Metody vzdělávání: MŠ využívá ke vzdělávání dětí metody slovní, názorně demonstrační a dovednostně praktické.

Z této MŠ mi poskytly 4 učitelky vyplněný dotazník a 2 učitelky a ředitel polostrukturovaný rozhovor. Z řad rodičů mi přišlo 11 vyplněných dotazníků.

4.8.3 III. MATEŘSKÁ ŠKOLA

MŠ se nachází ve městě s počtem obyvatel do 10 000. V roce 2003 došlo ke sloučení tří MŠ do jednoho subjektu. Celková kapacita je 12 tříd a nabízí vzdělávání pro 244 dětí. MŠ jsem si vybrala z důvodu, že nabízí vzdělávání pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami, čímž se odlišuje od předešlých škol.

Komunikace a spolupráce s R: MŠ využívá tradiční formy komunikace (třídní schůzky, nástěnky, průběžnou komunikaci s rodiči při předávání dětí), ale i moderní formy komunikace (SMS zprávy, telefonní hovor, webové stránky a aplikaci Naše MŠ). Rodiče se aktivně zapojují do spolupráce s MŠ, např. nabízí čertovskou nadílku a pletení pomlázek.

Metody vzdělávání: MŠ využívá ke vzdělávání dětí metody slovní, názorně demonstrační a dovednostně praktické. Škola se ve školním roce 2021/2022 zapojila do projektu „Se sokolem do života“, který pomáhá v rozvoji pohybové aktivity formou zábavných úkolů se zvířátky. Dále se zapojila do projektu Agro CS „Malý zahradník“, který pomáhá v dětech podporovat blízký vztah k přírodě.

Z této MŠ mi poskytlo 10 učitelek vyplněný dotazník, 2 učitelky a ředitelka polostrukturovaný rozhovor. Z řad rodičů mi přišlo 20 vyplněných dotazníků.

4.8.4 IV. MATEŘSKÁ ŠKOLA

MŠ se nachází v centru města s počtem obyvatel do 50 000 a má tři dvoupodlažní pavilony, které jsou spojené chodbou. V každé budově jsou 4 heterogenní třídy a nabízí tak vzdělání 288 dětem. V každé třídě učí 2 učitelky.

Komunikace a spolupráce s R: MŠ využívá tradiční formy komunikace (třídní schůzky, nástěnky, průběžnou komunikaci s rodiči při předávání dětí), ale i moderní formy komunikace (SMS zprávy, telefonní hovor, webové stránky). MŠ každý rok pořádá pro děti plavecký nebo lyžařský výcvik.

Metody vzdělávání: MŠ využívá ke vzdělávání dětí metody slovní, názorně demonstrační a dovednostně praktické. Škola volí metody práce, které jsou přiměřené věku dítěte a postupují od nejjednoduššího po složitější a zachovávají obsahovou návaznost. U dítěte podporují zvědavost, potřebu a chuť poznávat a objevovat svět.

Z této MŠ mi poskytly 2 učitelky vyplněný dotazník a 1 ředitelka polostrukturovaný rozhovor. Z řad rodičů mi přišlo 8 vyplněných dotazníků.

4.8.5 V. MATEŘSKÁ ŠKOLA

Soukromá MŠ se nachází ve městě s počtem obyvatel do 100 000 a nabízí vzdělání ve 3 třídách. První třída se zabývá výtvarnými projekty, druhá třída pracuje s prvky angličtiny a metodou Wattsenglish, třetí třída se zaměřuje na ekologii a děti se starají o zahrádku a přírodu.

Komunikace a spolupráce s R: MŠ využívá tradiční formy komunikace (třídní schůzky, nástěnky, průběžnou komunikaci s rodiči při předávání dětí), ale i moderní formy komunikace (SMS zprávy, telefonní hovor, webové stránky). Rodiče se aktivně zapojují do spolupráce s MŠ, např. pomáhají s každoročním úklidem zahrady a nosí výtvarné potřeby. MŠ nabízí dětem pobyt na horách, kde se učí lyžovat. Učitelky 2x ročně připravují pro rodiče besídku a výlet na konci školního roku. Dále pořádají drakiády, dětské karnevaly a lampionové průvody.

Metody vzdělávání: MŠ využívá ke vzdělávání dětí metody slovní, názorně demonstrační a dovednostně praktické. Učitelky ve druhé třídě pracují s metodou Wattsenglish, která vznikla v roce 2005 ve Velké Británii jako náborové a metodické centrum v oblasti výuky angličtiny pro děti. Edukačními videy provází děti Steve a Maggie, kteří jsou dabování do různých světových jazyků.

Z této MŠ mi poskytly 3 učitelky a ředitelka vyplněný dotazník i polostrukturovaný rozhovor. Z řad rodičů mi přišlo 5 dotazníků.

5 Prezentace a interpretace zjištění

5.1 Rozhovory a dotazníkové šetření s respondenty

Polostrukturovaný rozhovor s řediteli vybraných MŠ

V březnu roku 2022 jsem kontaktovala ředitelky pěti vybraných MŠ v Královéhradeckém kraji a poprosila je o krátký polostrukturovaný rozhovor na téma: „Distanční výuka v MŠ ve školním roce 2020/2021“. Struktura rozhovoru je uvedena v příloze č. 1 a 2. Všechny paní ředitelky souhlasily a kvůli zhoršené epidemiologické situaci jsme se spojily přes sociální síť.

Vzhledem k výrazné shodě výpovědí většiny ředitelek neuvádím u některých položek prepisy jednotlivých odpovědí, ale shrnuji je v jedno souhrnné vyjádření.

1. V jakém období jste realizovali online vzdělávání?

Všechny ředitelky vybraných MŠ řekly, že přešly na distanční vzdělávání 1. 3. 2021. Další omezení provozu MŠ je popsáno v kapitole 3. 3.

2. Pokud jste využívali při distanční výuce online platformy, využívali jste je jen pro vkládání úkolů pro děti, nebo i pro setkání učitelka – dítě?

Všechny ředitelky vybraných MŠ řekly, že pedagogičtí pracovníci vzdělávali děti distančním způsobem, tedy na různých platformách, kde se s dětmi mohla paní učitelka vidět. Komunikační platformy využívaly učitelky jak pro vkládání zadaných úkolů pro děti, tak pro online setkání.

3. Jaké platformy jste využívali k distančnímu vzdělávání?

Paní ředitelky odpověděly, že nejvíce využívanými platformami pro distanční vzdělávání online byly: Google Classroom, Microsoft Teams a Zoom. To byly platformy, na kterých učitelka založila skupinu se svou třídou a rozeslala odkaz na online hovor rodičům dětí. Postupem času všechny tyto platformy nabývaly na své účinnosti, přidávaly se různé funkce a možnosti, např. vkládání úkolů, komunikování s druhou stranou, možnost rozdělit děti na skupinky a spoustu dalšího. Dále se využívaly běžné formy komunikace, jako jsou SMS zprávy, telefonní hovory, emaily a komunikace na WhatsAppu, Skypu či přes aplikaci Naše MŠ.

Tabulka 2: Komunikační platformy využívané MŠ

KOMUNIKAČNÍ PLATFORMY VYUŽÍVANÉ MŠ	
MŠ I.	Zoom, SMS zprávy/hovory
MŠ II.	Google Classroom, SMS zprávy/hovory, Skype
MŠ III.	Google Classroom, Naše MŠ
MŠ IV.	Microsoft Teams, WhatsApp
MŠ V.	Microsoft Teams, hromadné rozesílání emailů, SMS zprávy/hovory

Zdroj: vlastní zpracování

4. Kolik dětí se průměrně účastnilo online výuky? Mohly se připojit i mladší děti?

Průměrně se z každé třídy účastnilo 80 % dětí. Mnoho rodičů mělo problém s připojením. Mladší děti z MŠ měly také možnost se k distančnímu vzdělávání připojit, ale připojovali se spíše mladší sourozenci předškoláků.

5. Pokud jste využívali online platformy pro setkání s dětmi, jak probíhala výuka?

Nejdříve byla výuka zmatečná a rozpačitá. Rodiče ani učitelky nevěděli, jak pracovat s online platformami, a nastával tak tlak ze všech stran. Tři MŠ měly stanovené dva dny v týdnu, ve kterých se v různých časech scházela paní učitelka se svou třídou přibližně na 45 minut. S dětmi se pozdravila, zeptala se, jak se mají, a občas dětem zahrála divadlo na téma různých klasických pohádek, o kterých pak s dětmi mluvila. Učitelka s dětmi zkoušela i zpívat, ale to se moc neosvědčilo. Učitelky z ostatních MŠ se s dětmi scházely jednou týdně na 15 minut, kde se paní učitelka pozdravila s dětmi, zadala úkoly nebo si všichni povídali a sdíleli své zážitky.

Polostrukturovaný rozhovor s učitelkami MŠ

Rozhovor s učitelkami z vybraných MŠ v Královéhradeckém kraji jsem prováděla v rozmezí od ledna do března roku 2021. Celkem mi ho poskytlo 8 učitelek, které odpověděly na dotazník pro učitelky. Úvodní dopis je k nahlédnutí v příloze č. 1.

Vzhledem k výrazné shodě výpovědí většiny učitelek neuvádím přepisy jednotlivých výpovědí, ale u každé položky shrnuji dílčí odpovědi v jedno souhrnné vyjádření.

1. Proč si myslíte, že je důležitá komunikace mezi Vámi a rodiči?

Komunikace vždy byla, je a bude velmi důležitá. S rodiči se můžeme domluvit na všem podstatném, pomáháme si při výchově jejich dětí, a pokud se objeví jakýkoliv problém, je snadnější ho vyřešit, když vzájemně spolupracujeme.

2. Je momentálně podle Vás komunikace dobrá/vhodná/dostačující?

Na komunikaci klademe velký důraz, tudíž je komunikace na velmi dobré úrovni a dle zpětné vazby od rodičů i dostačující. V jedné MŠ pořádají každý měsíc pravidelné schůzky s rodiči, kde my učitelky i rodiče mohou sdělit své pocity a klást různé otázky, těchto setkání se účastní i ředitelka MŠ.

3. V případě, že by komunikace byla špatná/nevhodná/nedostačující, jaké následky dle Vašeho názoru mohou nastat?

Pokud by se vyskytl nějaký problém a je narušený vztah mezi učitelkou a rodičem dítěte, mohou rodiče házet vinu na MŠ, a vznikne tak nechtěný konflikt. Zároveň to není příjemné ani pro MŠ, a jistě ani pro samotného rodiče.

4. Proč si myslíte, že je důležitá spolupráce s rodiči?

Převážně kvůli dobrým vztahům mezi MŠ a rodiči dětí. Děti jsou na prvním místě a všichni pro ně chceme to nejlepší. Navíc kvalitní spolupráce zlepšuje atmosféru ve třídě.

5. Jakými způsoby s rodiči spolupracujete?

Pořádáme různé besídky, společné tvoření, akce např. karneval, besídky, drakiády. Nabízíme různé školení a vydáváme svůj vlastní časopis, ve kterém se nachází aktuality a budoucí plány MŠ.

6. Je momentálně podle Vás spolupráce dobrá a dostačující? Pokud ne, jak byste ji chtěla vylepšit?

Spolupráce je naprosto dostačující. Pořádáme spoustu akcí a už si nedovedeme představit dělat víc při běžném provozu MŠ. Hlavním cílem je přece vzdělávat děti, ale ne pořádat každý měsíc akci pro rodiče.

7. Napadá Vás nějaká metoda vzdělávání, kterou byste chtěla vyzkoušet?

Jedna paní učitelka by chtěla více zapojit projektové vyučování. Momentálně ve většině MŠ si každá učitelka volí téma na týden, ale projektové vyučování spočívá v tom, že se zvolí dlouhodobější projekt, který zahrnuje vícero oblastí. Jedná se o komplexní vzdělávací metodu, kde dítě propojí teoretické znalosti s praxí. Ostatní dotazované učitelky odpověděly, že je žádná jiná metoda nenapadá, vyhovují jim metody vzdělávání, které momentálně uplatňují.

8. Napadá Vás něco, co se Vám na distančním vzdělávání vyloženě líbilo, či nelíbilo?

Líbilo se nám, že jsme měly více volného času, ale pokud bychom to měly shrnout, distanční vzdělávání se nám nelíbilo. Byly jsme zvyklé docházet do MŠ každý den a mít pravidelný kontakt s dětmi, který nám chyběl. S takto malými dětmi není možné realizovat distanční vzdělávání delší dobu.

Polostrukturovaný rozhovor s rodiči dětí

V březnu roku 2022 jsem realizovala polostrukturované rozhovory s rodiči dětí zapsaných k docházce do MŠ. Pro výzkumné šetření jsem si vybrala MŠ, ve kterých jsem plnila pedagogickou praxi, a poprosila jsem paní učitelky, aby předaly rodičům můj kontakt a průvodním dopisem (viz příloha č. 2). Ozvalo se celkem pět rodičů, se kterými jsem si sjednala krátkou schůzku a vedla s nimi rozhovor podle připravených otázek, s možností volného doplnění podle výpovědi a zájmu každého jednotlivého respondenta o další vyjádření k tématu.

Vzhledem k výrazné shodě výpovědí většiny rodičů neuvádím přepisy jednotlivých výpovědí, ale u každé položky shrnuji dílčí odpovědi v jedno souhrnné vyjádření.

1. Proč si myslíte, že je důležitá komunikace mezi MŠ a rodinou?

Komunikace mezi MŠ a námi je důležitá převážně kvůli spolupráci i kvůli předávání informací a udržování dobrých vztahů. Správná komunikace buduje důvěru a respekt, navíc vhodnou a řádnou komunikací dáváme našim dětem vzor. Nedokážeme si představit, že by nám paní učitelka nedávala zpětnou vazbu nebo s námi vůbec nekomunikovala. Chceme mít přehled o tom, jak se naše dítě vyvíjí, jak se chovalo a jak se celý den mělo.

2. Je momentálně podle Vás komunikace dobrá/vhodná/dostačující?

Komunikace MŠ i paní učitelky, kam naše dítě dochází, je dobrá a dostatečná. Máme zatím jenom kladné zkušenosti, a kdykoliv se vyskytl problém, paní učitelka nebo samotná MŠ s námi jednala a snažila se problém vyřešit.

3. V případě, že by komunikace byla špatná/nevhodná/nedostačující, jaké následky dle Vašeho názoru mohou nastat?

Neměli bychom takovou důvěru a respekt k paní učitelce. Pokud by nám něco tajila a včas nedávala vědět důležité informace, jen by nás to naštvalo.

4. Proč si myslíte, že je důležitá spolupráce s MŠ?

Vždy jsme byli zvyklí ochotně spolupracovat s učitelkami a MŠ a myslíme si, že to úzce souvisí s komunikací. Bez kvalitní a včasné komunikace nemůže být spolupráce.

5. Jakými způsoby se zapojujete do chodu MŠ?

Účastníme se různých akcí, besídek, soutěží nebo úklidů na zahradě. Přispíváme drobné částky nebo doneseme různý materiál (látky, ruličky od toaletního papíru, papíry, štětce, pastelky, kelímky aj.)

6. Je momentálně podle Vás spolupráce dobrá a dostačující? Pokud ne, jak byste ji chtěli vylepšit?

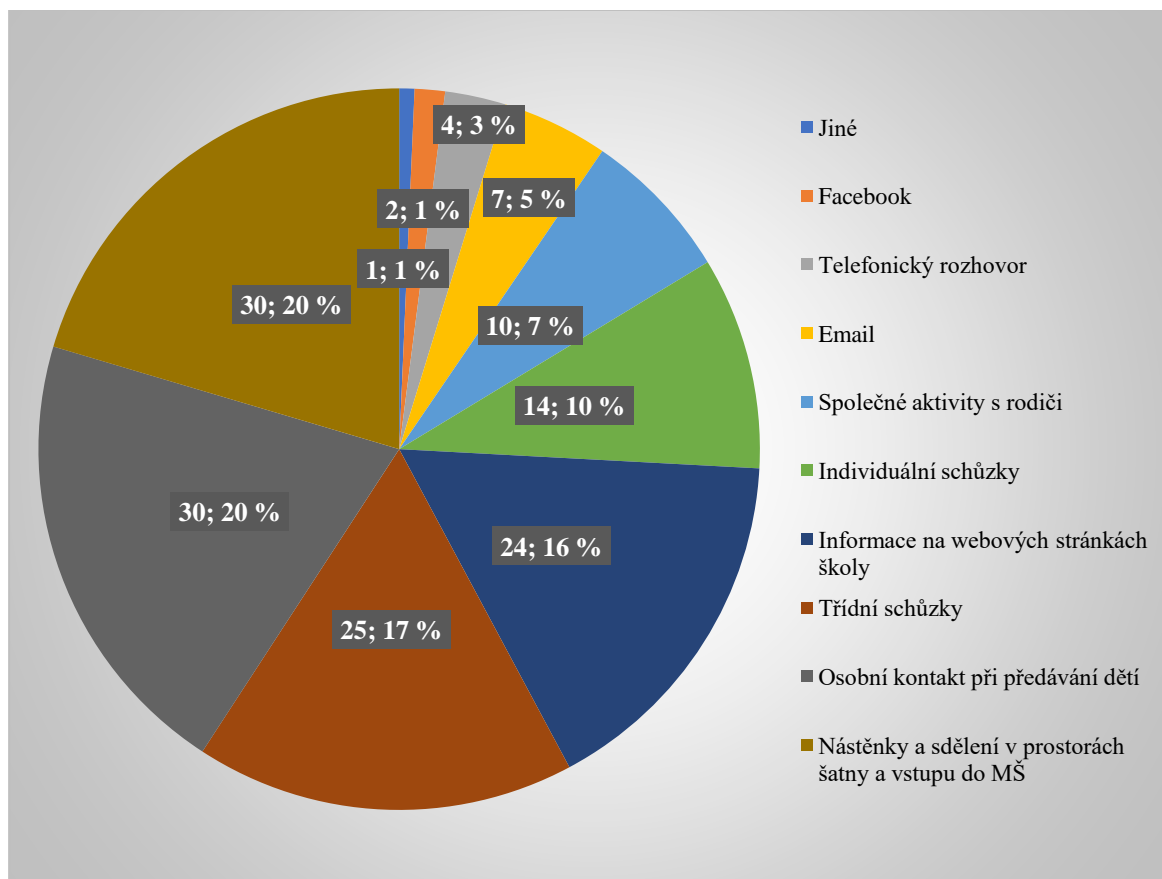
Spolupráce je naprosto dostačující. Ředitelky MŠ jsou velmi ochotné a mají skvělé nápady, jak posouvat instituci dál.

7. Napadá Vás něco, co se Vám na distančním vzdělávání vyloženě líbilo, či nelíbilo?

Na distančním vzdělávání se nám nic nelíbilo. Děti přišly o kontakt se svými vrstevníky, a jelikož musely být doma, dost se nám zkomplikoval pracovní i osobní život. Také děti přišly o besídky, výlety nebo plavecký kurz. Co se týče komunikace, spolupráce či dodání materiálu ze strany MŠ, nemůžeme si na nic stěžovat.

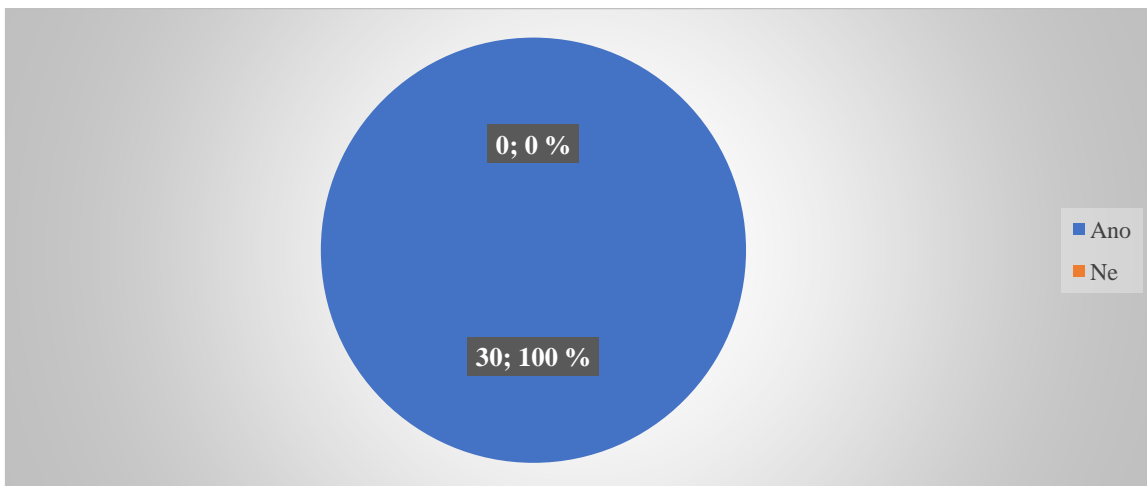
5.2 Dotazníkové šetření mezi učitelkami MŠ

V této části bakalářské práce prezentuji výsledky dotazníků pro učitelky. Do vybraných MŠ jsem donesla nebo zaslala elektronickou formou dotazníky a požádala učitelky o vyplnění. Zpět mi přišlo pouze 8 dotazníků. Následně jsem oslovila dalších pět MŠ v Královéhradeckém kraji a požádala učitelky o vyplnění dotazníku. Celkem odpovědělo 30 učitelek. Níže uvádím konkrétní otázky z dotazníku a pod každou z nich uvádím interpretaci zjištění.

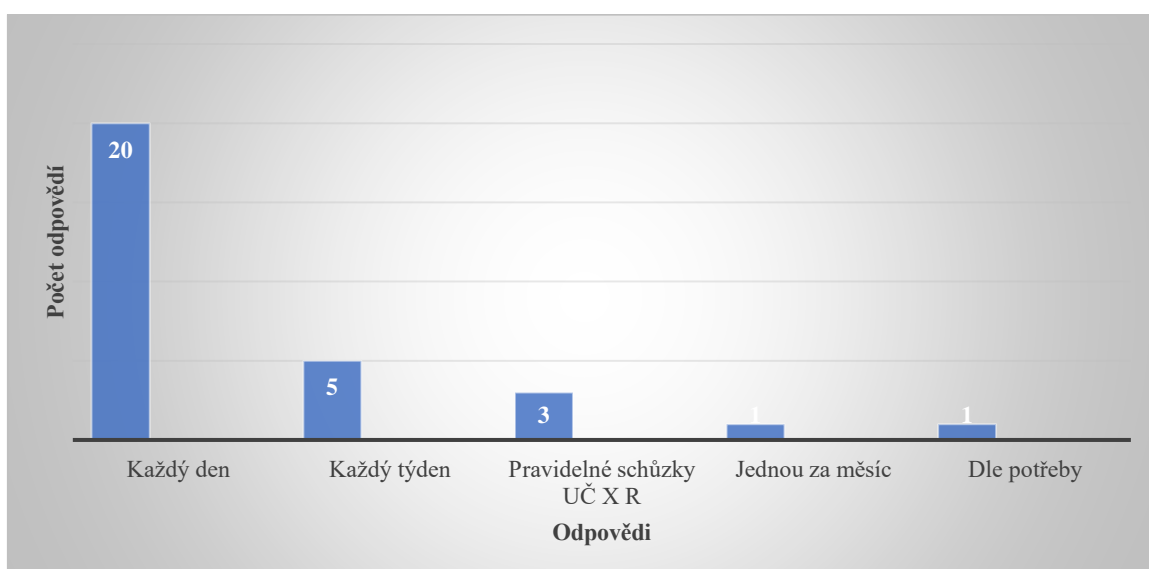
Graf 1: Jaké způsoby komunikace uplatňovala MŠ před pandemií?
Zdroj: vlastní zpracování

Všechny dotazované učitelky nejvíce využívaly nástěnky a sdělení v prostorách šatny a vstupu do MŠ a osobního kontaktu při předávání dětí. Další učitelky uvedly poskytované informace na webových stránkách školy. Pouze jedna respondentka z vybrané MŠ III. odpověděla, že ve výjimečných případech používala aplikaci Skype.

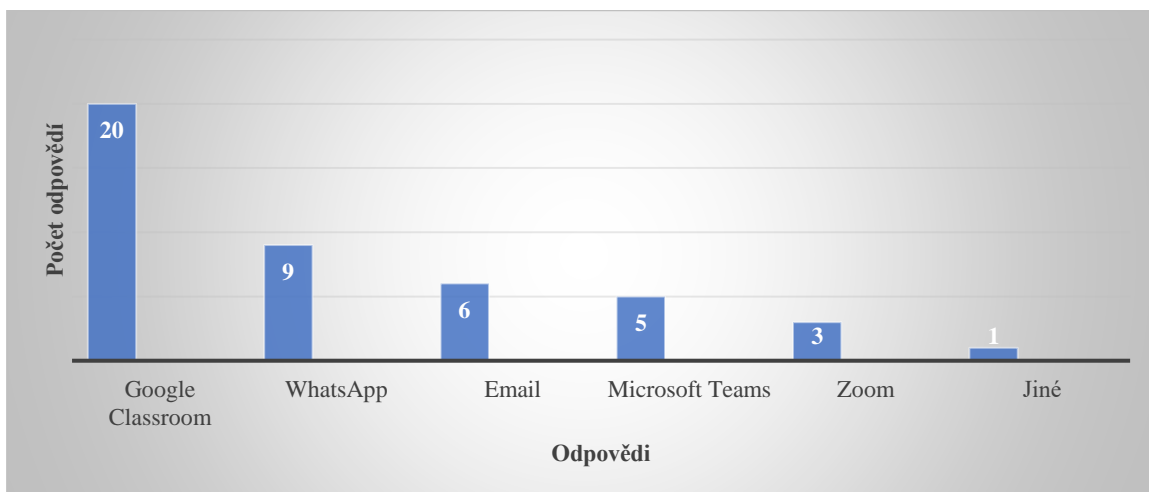
Graf 2: Považujete tyto způsoby komunikace za dostačující?
Zdroj: vlastní zpracování

Všechny dotazované učitelky považují způsoby komunikace MŠ s rodiči uvedené v položce 1 za dostačující.

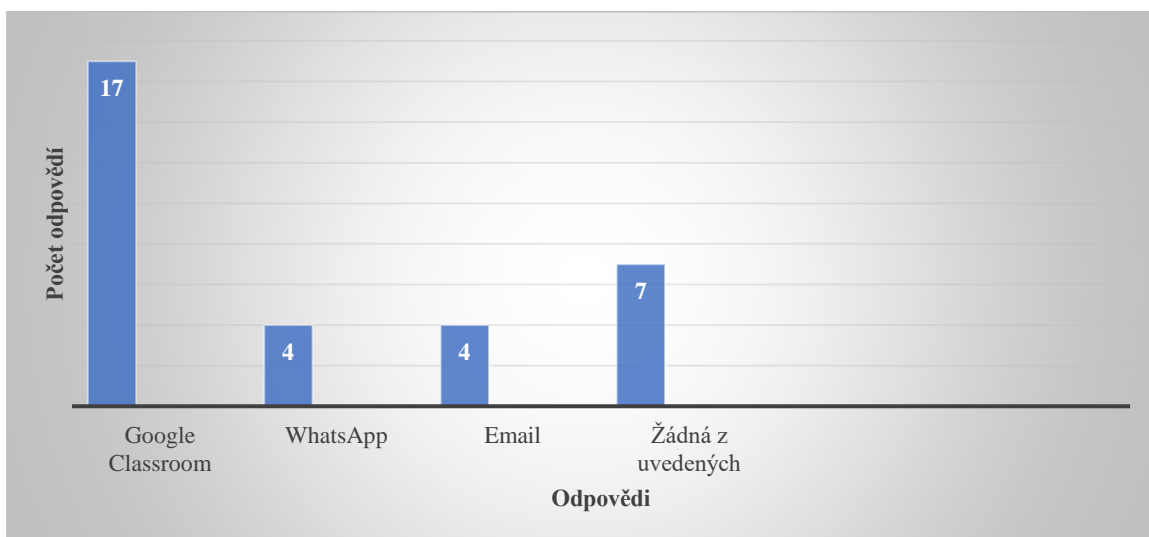
Graf 3: Jak často probíhala komunikace a spolupráce s rodiči?
Zdroj: vlastní zpracování

Většina učitelek odpověděla, že komunikovala s rodiči každý den nebo každý týden. Další uvedly, že měly pravidelné schůzky UČ – R jednou za dva týdny. Pouze jedna respondentka z MŠ I. odpověděla, že komunikace probíhala pouze jednou za měsíc a další z MŠ III., že komunikace probíhala dle potřeby.

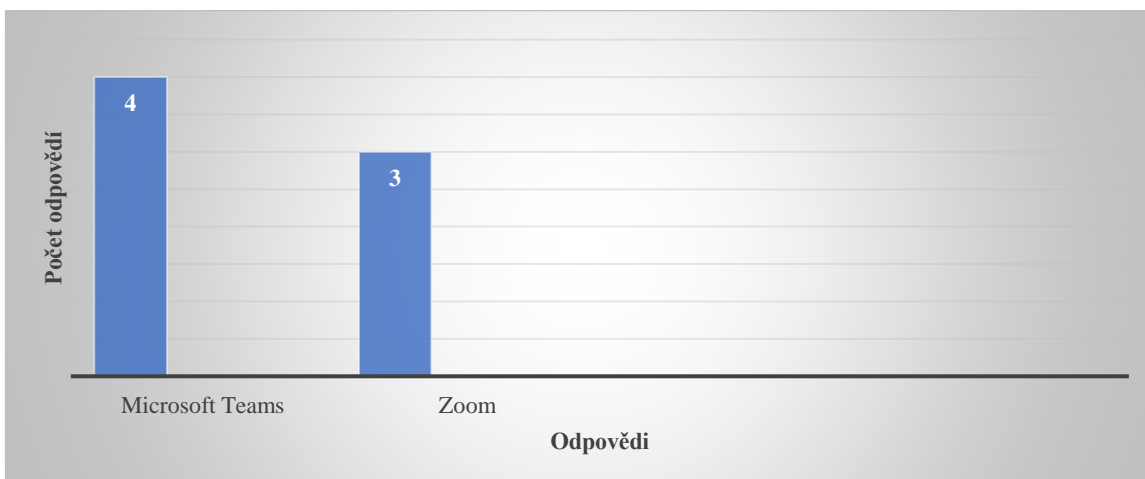
Graf 4: Jaké nové formy komunikace musela MŠ zahájit v době omezení provozu?
Zdroj: vlastní zpracování

V době omezení provozu musela každá MŠ přejít na distanční vzdělávání. Nejčastější formou komunikace MŠ s rodiči a dětmi byla platforma Google Classroom. Méně než polovina odpověděla, že se naučila používat aplikaci WhatsApp anebo začala komunikovat s rodiči přes email. Nejméně využívanými platformami byly Microsoft Teams a Zoom. Pouze jedna učitelka z MŠ II. uvedla, že jejich MŠ začala používat aplikaci Naše MŠ, přes kterou lze omlouvat děti, napsat soukromou zprávu učitelce či prohlížet fotografie z akcí.

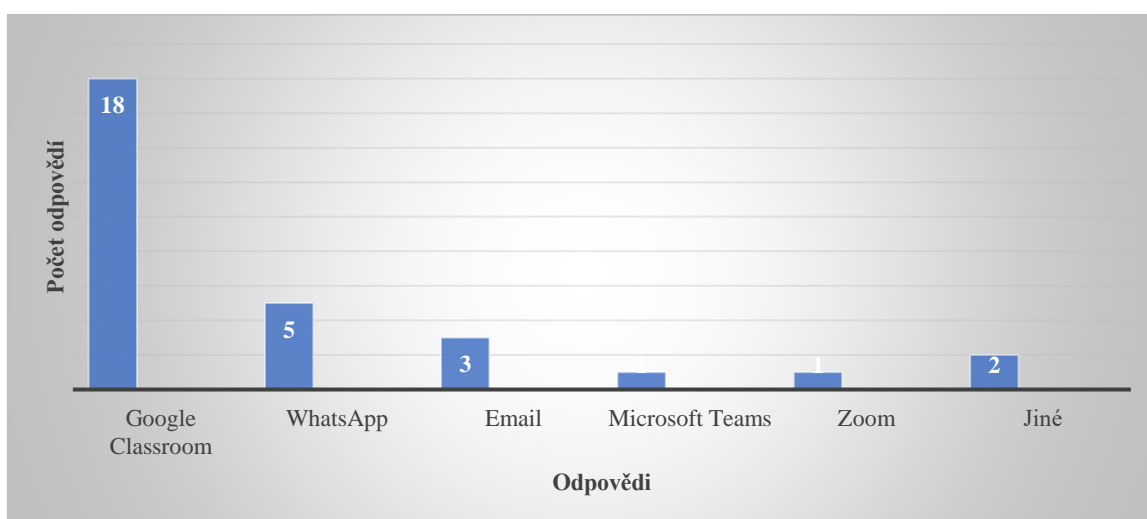
Graf 5: Které z forem komunikace, uvedených v otázce č. 4 se osvědčily a rodiče na ně nejlépe reagovali?
Zdroj: vlastní zpracování

Rodiče nejlépe reagovali na platformu Google Classroom, která se stala jednou z nejpoužívanějších během distančního vzdělávání. Další učitelky odpověděly, že rodiče dobře reagovali na aplikaci WhatsApp nebo email, ale také sedm respondentek odpovědělo, že žádná z uvedených forem komunikace se neosvědčila.

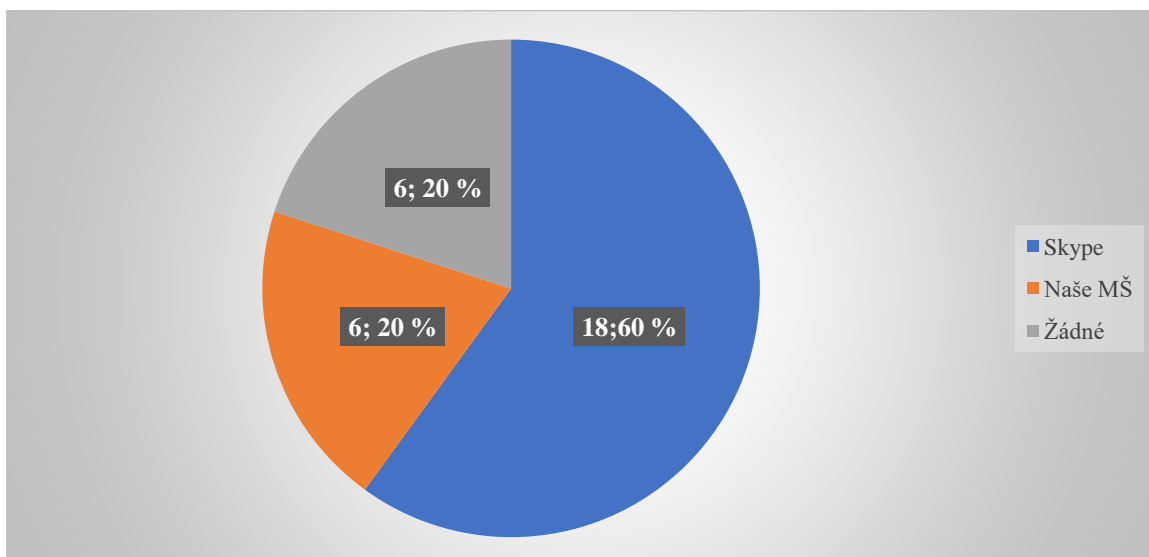
Graf 6: Které z forem komunikace se neosvědčily?
Zdroj: vlastní zpracování

Nejméně rodičům vyhovovaly platformy Microsoft Teams a Zoom. Dle zpětné vazby od rodičů preferovali snadnější připojení, například Google Classroom.

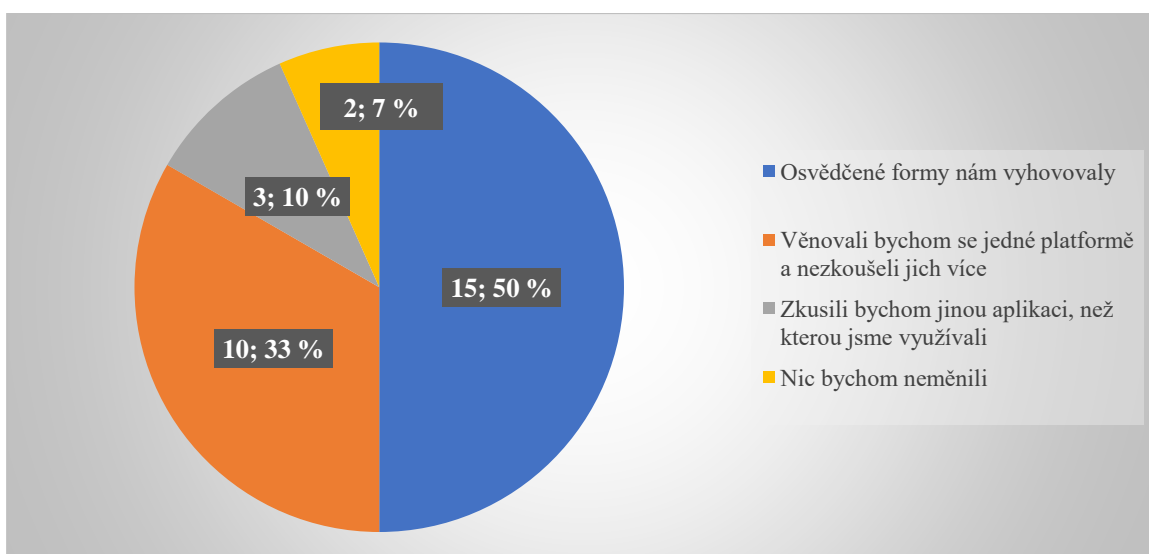
Graf 7: Kdyby nastalo opětovné omezení provozu MŠ, jaké formy komunikace byste zachovali?
Zdroj: vlastní zpracování

Většina učitelek by zachovala platformu Google Classroom, WhatsApp a komunikaci přes email. Ostatní respondentky odpověděly, že by zachovaly komunikaci přes platformu Microsoft Teams a Zoom. Jedna učitelka z MŠ V. odpověděla, že by se nebránila osobnímu kontaktu za dodržení přísných epidemiologických opatření, a druhá ze stejné MŠ odpověděla, že jí vyhovovala aplikace Naše MŠ.

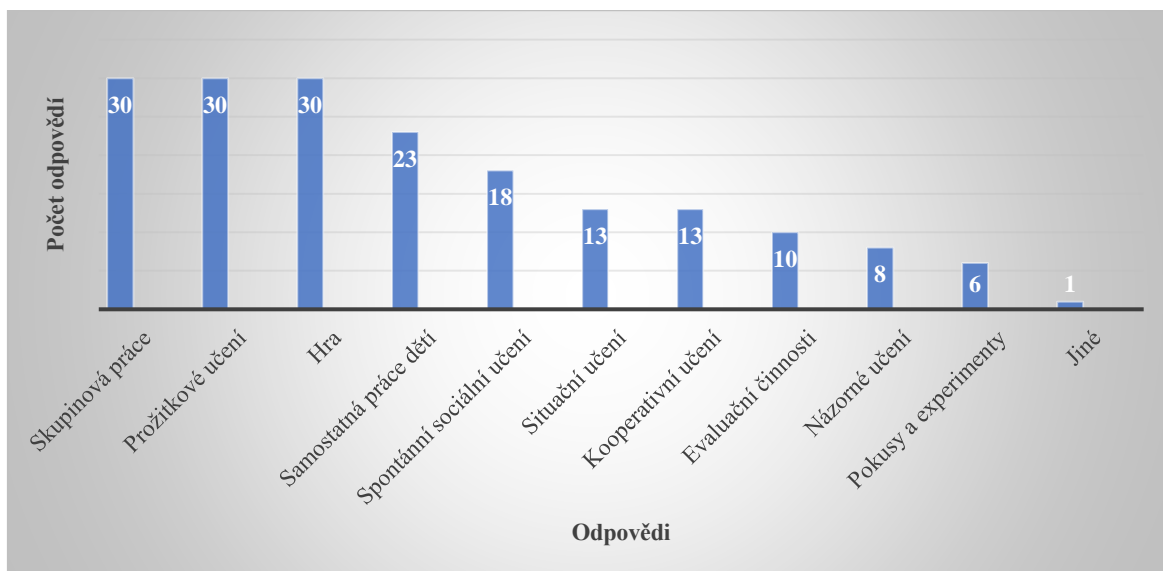
Graf 8: Kdyby nastalo opětovné omezení provozu MŠ, jaké formy komunikace byste doplnili?
Zdroj: vlastní zpracování

Více než polovina dotazovaných respondentek odpověděla, že by doplnily aplikaci Skype. Méně než polovina uvedla, že by se rády naučily s aplikací Naše MŠ a nadále ji používaly i za běžného provozu MŠ. Stejná část odpověděla, že by nedoplnila žádné nové komunikace.

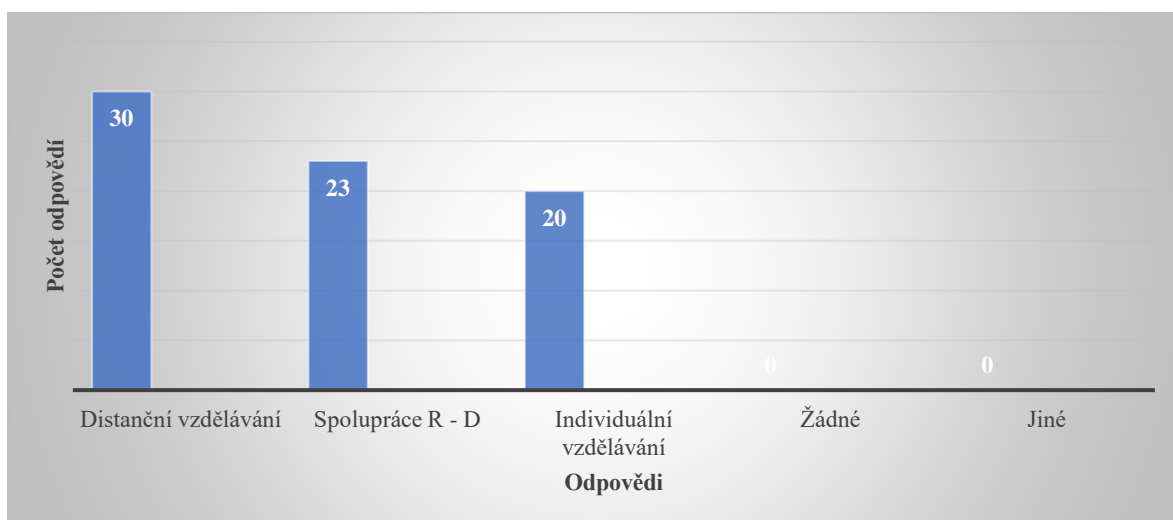
Graf 9: Kdyby nastalo opětovné omezení provozu MŠ, jaké formy komunikace byste s rodiči změnili nebo zkusili jinak?
Zdroj: vlastní zpracování

Uvedené formy komunikace respondentkám vyhovovaly. Třetina učitelek by se zkusila věnovat pouze jedné platformě, aby se samy naučily řádně pracovat s jednou aplikací. Méně než třetina odpověděla, že by vyzkoušely jinou aplikaci, než kterou běžně využívaly, a pouze dvě respondentky uvedly, že by nic neměnily.

Graf 10: Jaké metody vzdělávání dětí se uplatňovaly v době běžného provozu MŠ?
Zdroj: vlastní zpracování

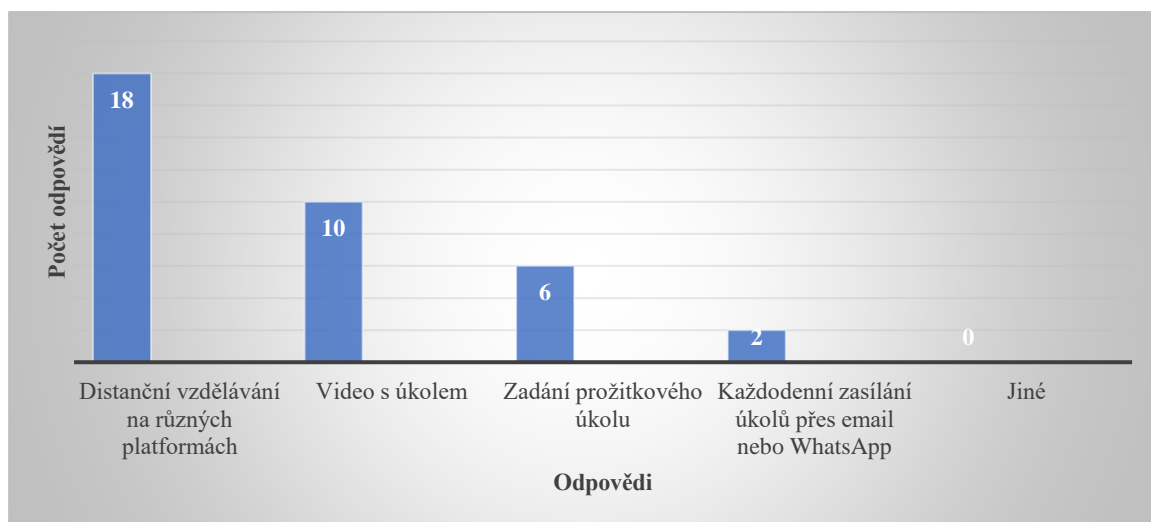
Všechny dotazované učitelky odpověděly, že při běžném provozu MŠ využívaly skupinovou práci, prožitkové učení a hru, dále samostatnou práci dětí a spontánní sociální učení. Další odpověděly, že využívaly situační učení, kooperativní učení a evaluační činnosti. Méně než polovina využívala názorné učení, pokusy a experimenty a pouze jedna respondentka z MŠ I. odpověděla, že využívala saunování.

Graf 11: Jaké nové metody a formy vzdělávání dětí si vynutilo omezení provozu MŠ?
Zdroj: vlastní zpracování

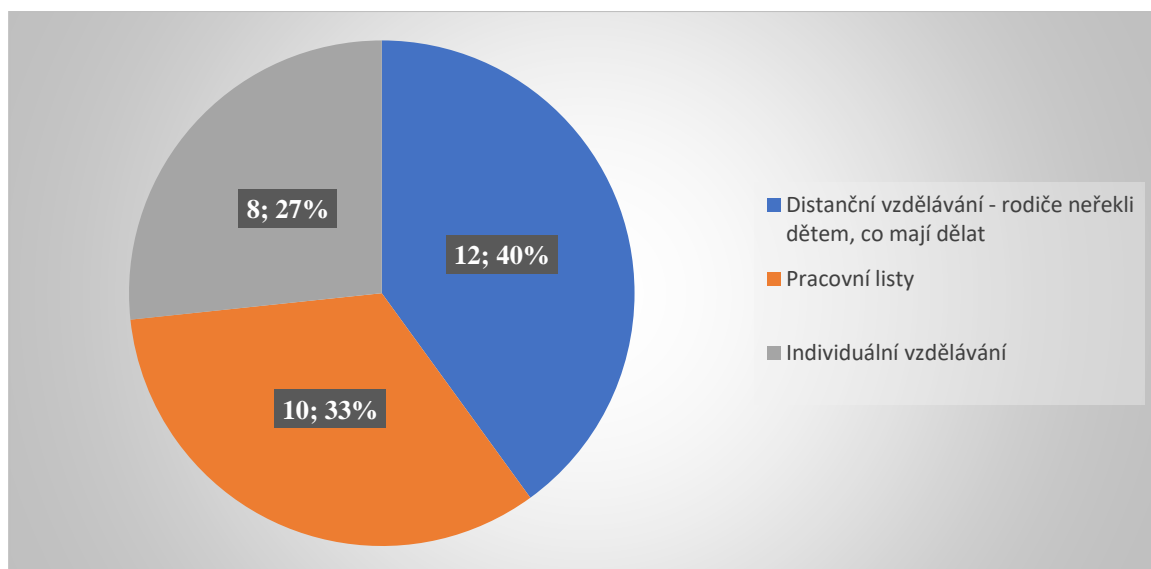
Nejvyužívanější novou metodou a formou vzdělávání bylo zavedení distančního vzdělávání na různých komunikačních platformách. Dále se kladl větší důraz na spolupráci mezi R a D, a proto většina učitelek zadávala úkoly na podporu vztahů mezi R a D, např. sportovní činnosti, tvořivé činnosti, vytvoření pracovních listů na míru dítěte anebo příprava

stezky s rozmanitými úkoly. Některé učitelky uplatňovaly i individuální vzdělávání, které probíhalo jednou za týden, a to pouze s dětmi předškolního věku.

Graf 12: Jaké metody a formy vzdělávání dětí Vám nejvíce vyhovovaly při distančním vzdělávání?
Zdroj: vlastní zpracování

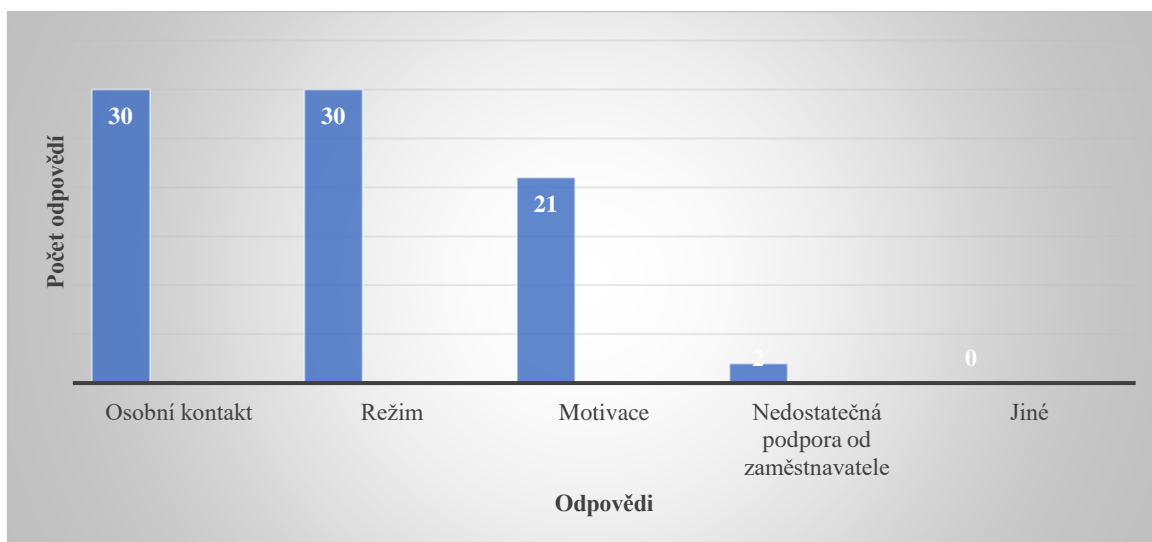
Více než polovina učitelek využívala online distanční vzdělávání na různých platformách. Méně než polovina využívala nahrání videa, kde popsaly, co a jak mají děti udělat, nebo poslaly video s pohádkou a úkoly k ní. Některé učitelky využívaly prožitkové učení, např. procházku do lesa, stavbu domečku pro zvířata, nebo různé pokusy a experimenty. Pouze dvě učitelky z MŠ IV. zasílaly každý den úkoly pro předškoláky.

Graf 13: Jaké metody a formy vzdělávání dětí Vám nevyhovovaly při distančním vzdělávání?
Zdroj: vlastní zpracování

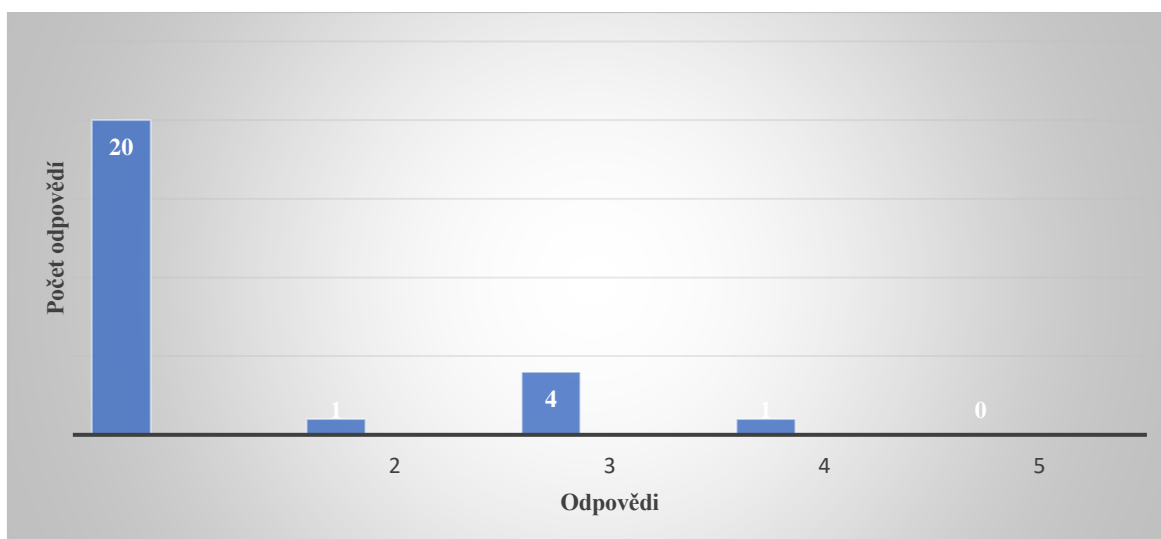
Některým učitelkám nevyhovovalo online distanční vzdělávání, jelikož když zadaly úkoly pro děti, tak rodiče je s dětmi nevypracovali a učitelky nedostávaly od rodičů žádnou

zpětnou vazbu. Dále učitelkám nevyhovovalo zasílání pracovních listů, jelikož bylo vidět, že pracovní listy vypracovávali za děti rodiče, a proto učitelky raději volily individuální vzdělávání s dětmi, ale to bylo časově náročné.

Graf 14: Co Vám nejvíce scházelo při distančním vzdělávání?
Zdroj: vlastní zpracování

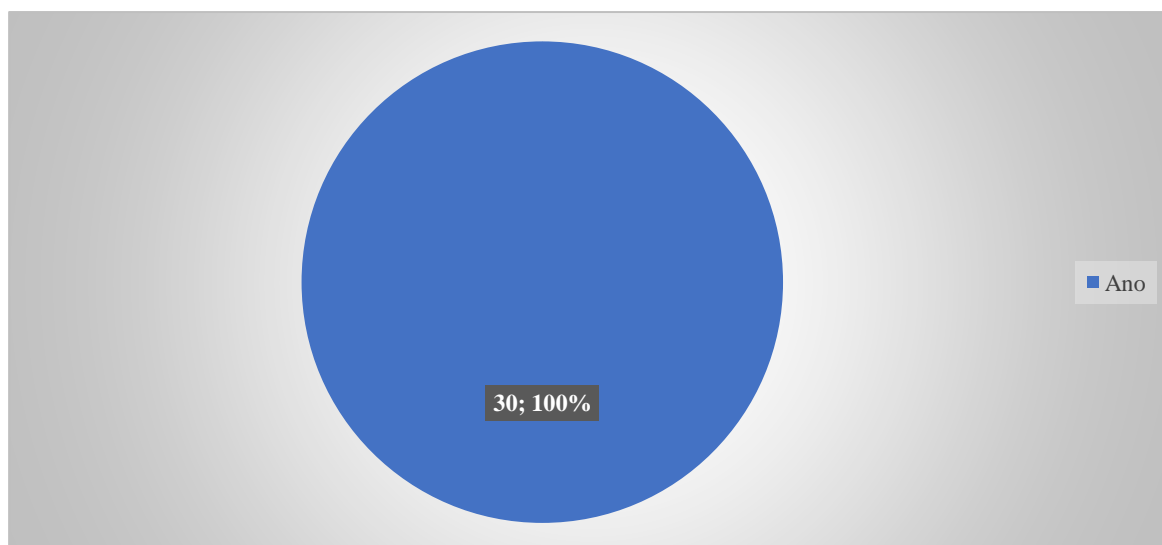
Všem dotazovaným učitelkám chyběl osobní kontakt, režim a motivace, který považují za důležitý. Dvě učitelky odpověděly že se jim pro distanční vzdělávání nedostávala dostatečná podpora od jejich zaměstnavatele, např. teambuildingy, společná online setkání či bonusy a prémie.

Graf 15: Jak hodnotíte kvalitu vztahů mezi učiteli MŠ s rodiči?
Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu lze vyčíst, že většina dotazovaných učitelek hodnotí na pětimístné škále kvalitu vztahů číslem 1. Pouze jedna učitelka hodnotí číslem 2 a čtyři číslem 3. Někteří

rodiče jsou přátelštější než jiní a vždy se najde někdo, komu se něco nelíbí a kdo má jiný názor.

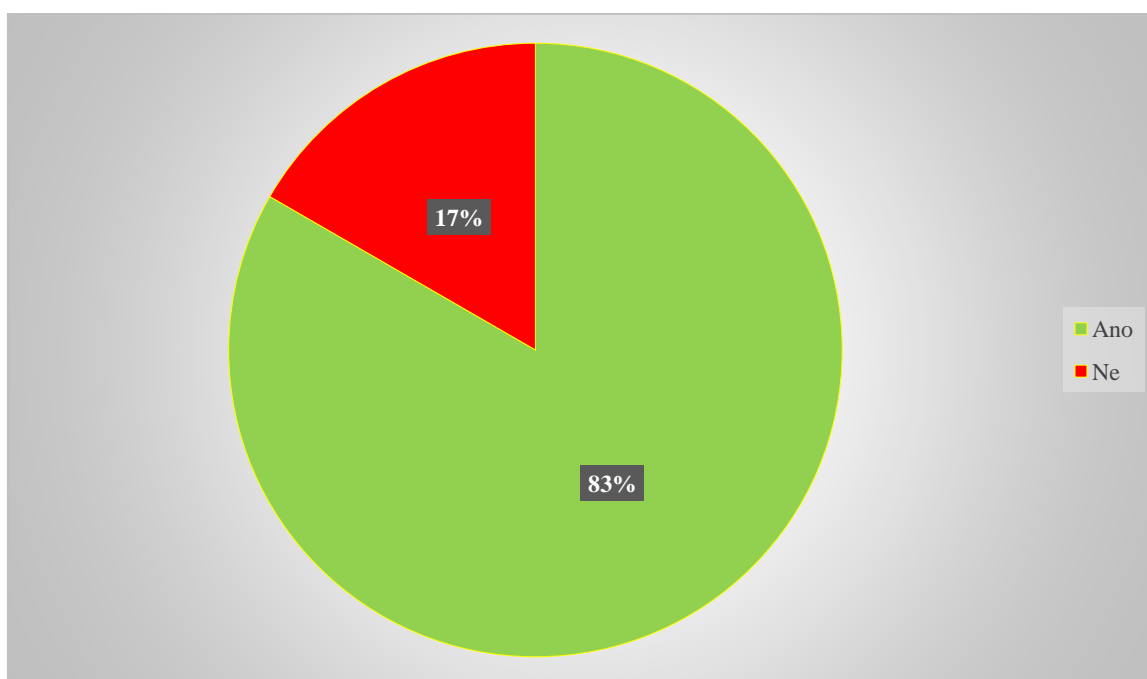

Graf 16: Byly pro Vás otázky v tomto dotazníku srozumitelné?
Zdroj: vlastní zpracování

Učitelky odpověděly, že otázky v dotazníku byly srozumitelné.

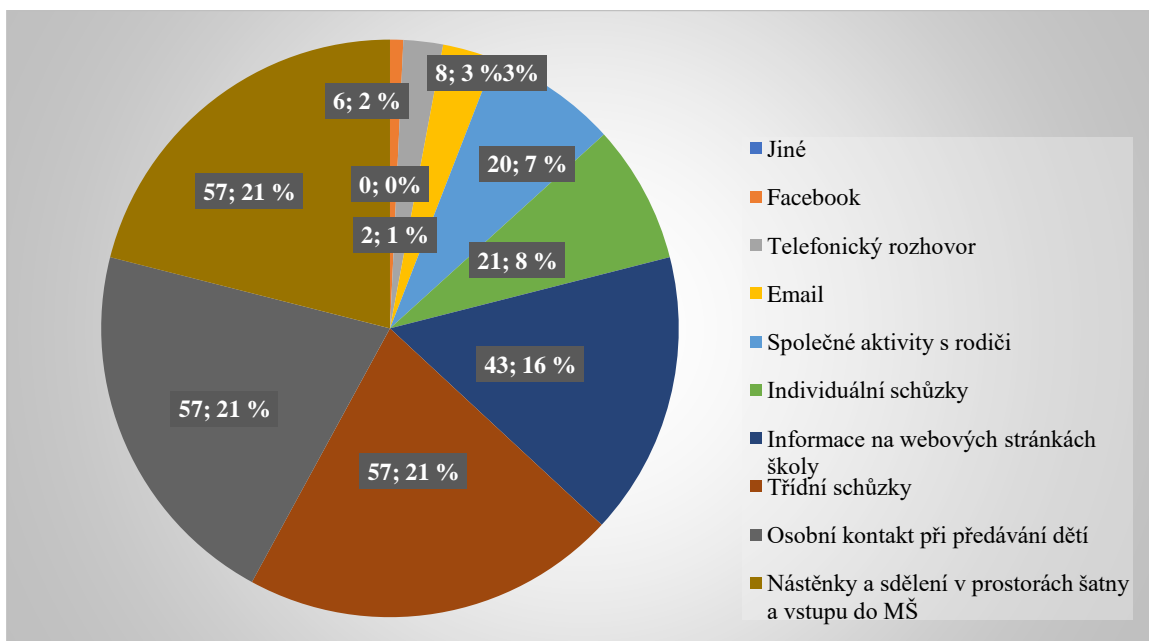
5.3 Dotazníkové šetření mezi rodiči dětí navštěvujícími MŠ ve školním roce 2020/2021

V této části bakalářské práce prezentuji výsledky dotazníků od rodičů dětí, které navštěvovaly MŠ ve školním roce 2020/2021. V rámci navázání spolupráce s vybranými MŠ jsem umístila uzavřenou krabici do šatny v MŠ spolu s vytištěnými dotazníky a průvodním dopisem pro rodiče, kde jsem je krátce seznámila, kdo jsem a o co je žádám. Zároveň jsem učitelkám sdělila potřebné informace v případě, že by rodičům nebylo něco jasné. Z důvodu malé návratnosti jsem požádala paní učitelku první třídy z blízké ZŠ, jestli by nedala dotazníky rodičům dětí, které ve školním roce 2020/2021 navštěvovaly MŠ a týkalo se jich distanční vzdělávání. Celkem odpovědělo na dotazník 60 rodičů.

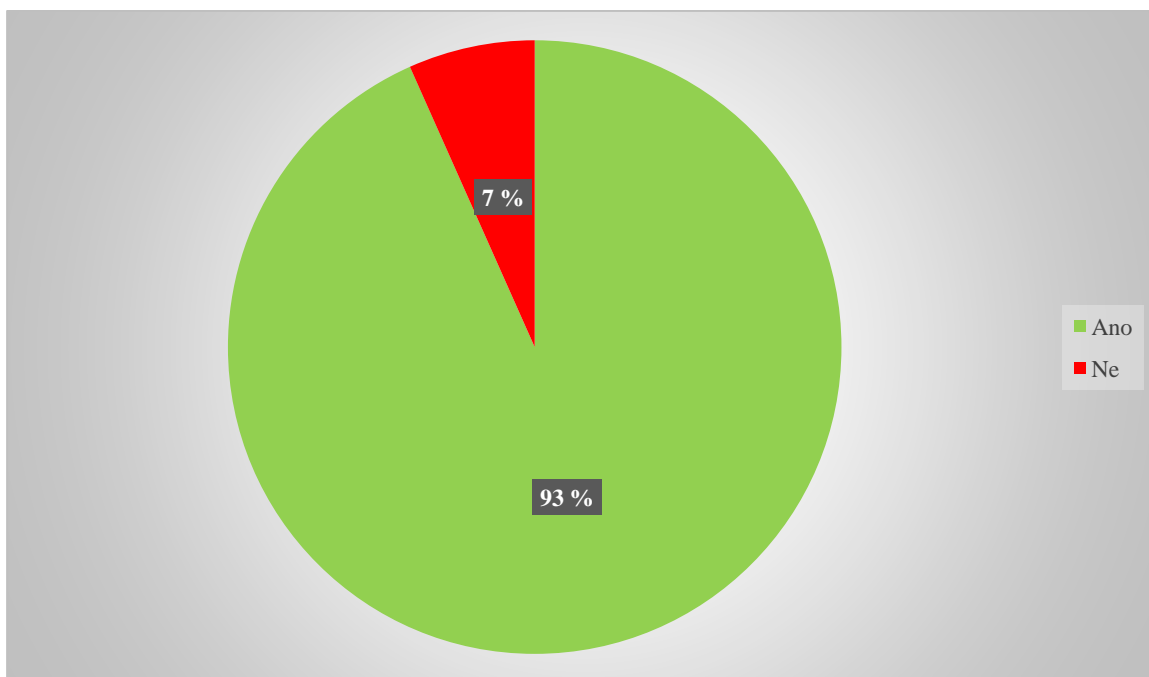
Graf 17: Byli jste o pokrocích svého dítěte a aktivitách MŠ informováni dostatečně a pravidelně?
Zdroj: vlastní zpracování

Většina rodičů uvedla, že jsou o pokrocích svého dítěte a aktivitách MŠ dostatečně a pravidelně informováni.

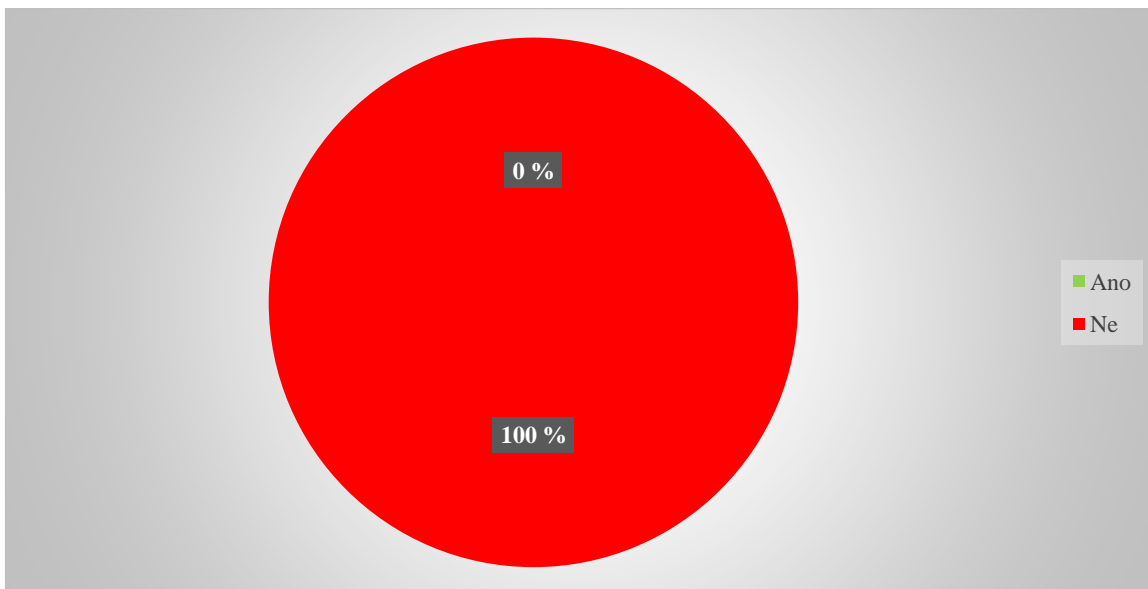
Graf 18: Jaké způsoby komunikace uplatňovala MŠ s Vámi před pandemií?
Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu lze vyčíst, že nejvyužívanější formou komunikace MŠ s rodiči jsou nástěnky a sdělení v prostorách šatny a vstupu do MŠ, osobní kontakt při předávání dítěte a třídní schůzky. Další formou jsou informace na webových stránkách školy či individuální schůzky.

Graf 19: Změnil se způsob informování a komunikace MŠ s Vámi v době omezení provozu MŠ v důsledku pandemie?
Zdroj: vlastní zpracování

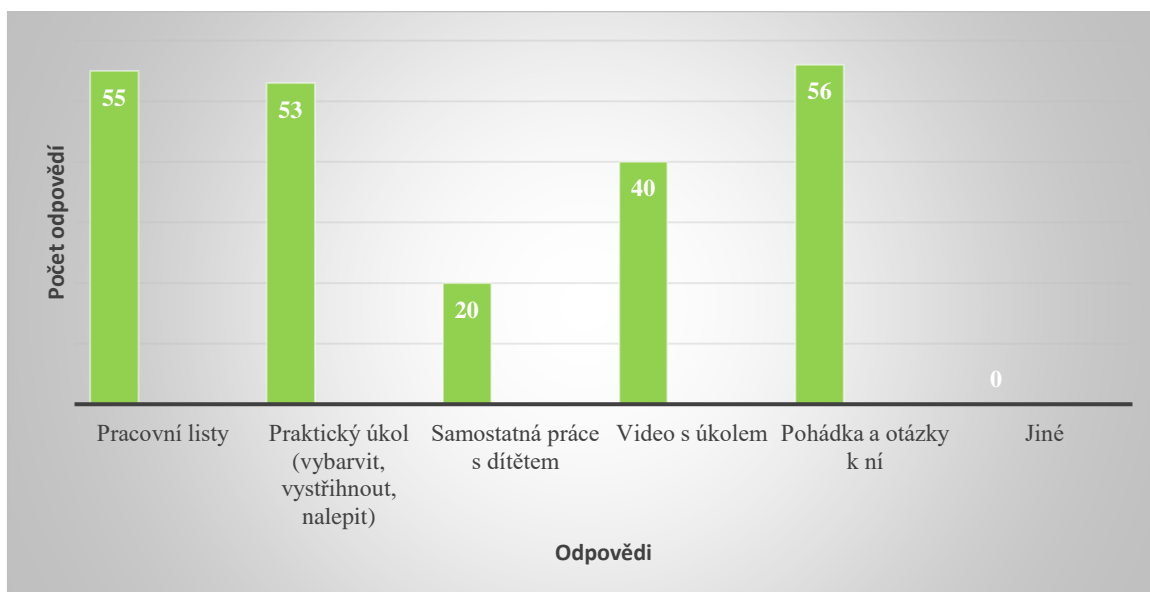
Většina rodičů odpověděla, že se způsob informování a komunikace MŠ s nimi změnila, jelikož učitelky začaly používat jiné aplikace či vzdělávací platformy.

Graf 20: Vyskytla se nějaká forma komunikace a spolupráce, kterou učitelé MŠ vyžadovali, ale byla pro Vaši rodinu náročná, nebo dokonce nebyla možná?

Zdroj: vlastní zpracování

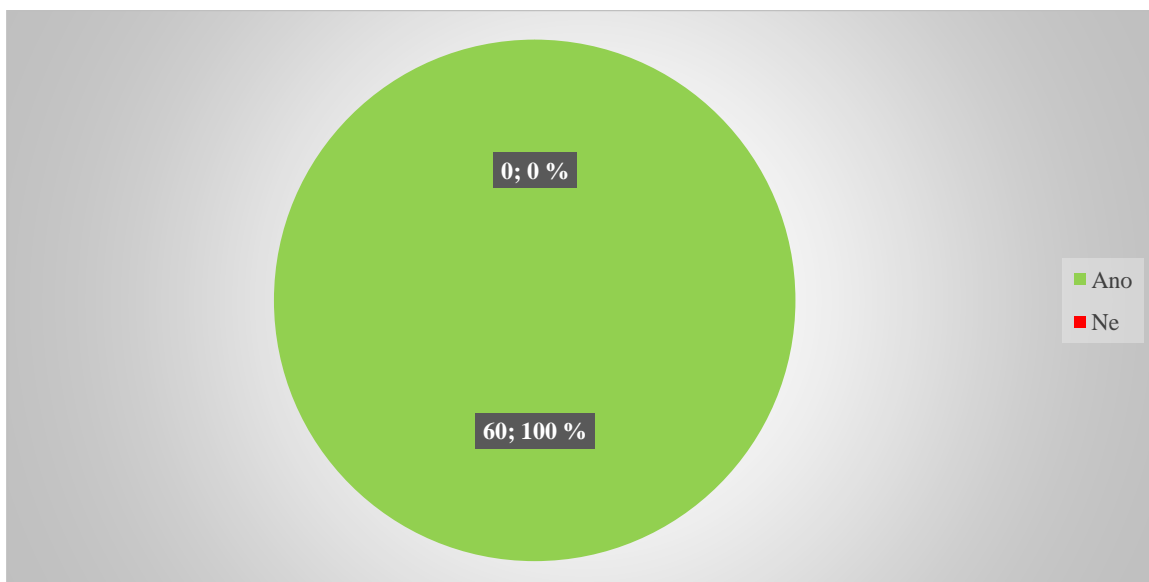
Všichni respondenti odpověděli, že učitelky nevyžadovaly žádnou formu komunikace, která by pro ně byla náročná, nebo dokonce nemožná.

Graf 21: Které zadané úkoly během distančního vzdělávání jste ocenili nejvíce?

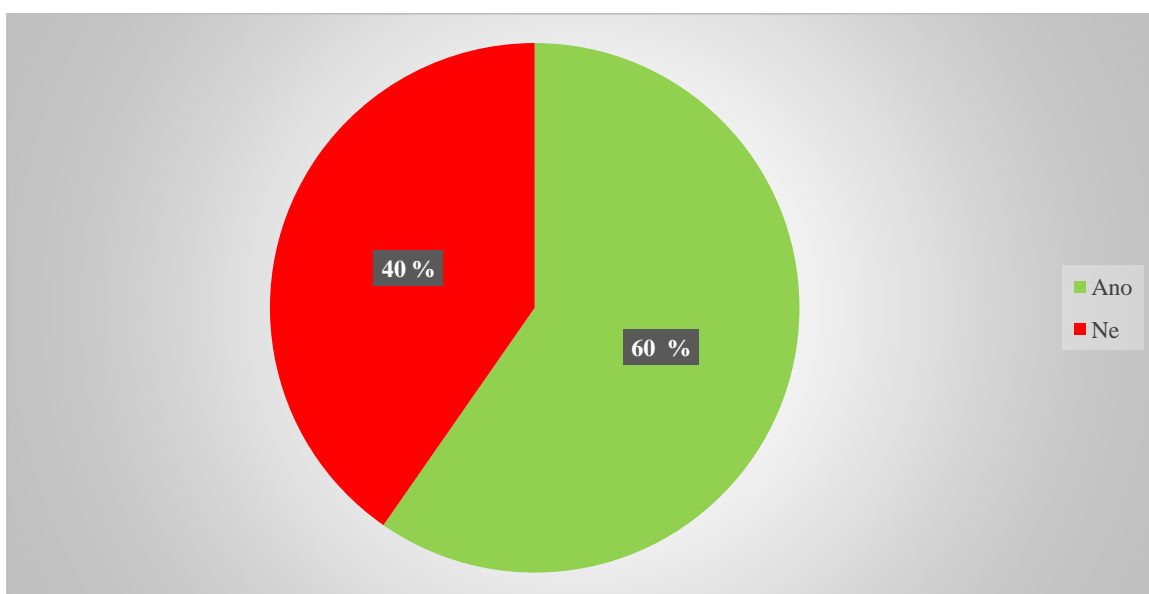
Zdroj: vlastní zpracování

Rodiče dětí nejvíce ocenili zhlédnutí pohádky a vypracování otázek k ní, zadání pracovních listů či praktického úkolu. Další ocenili video s úkolem nebo samostatnou práci s dítětem.

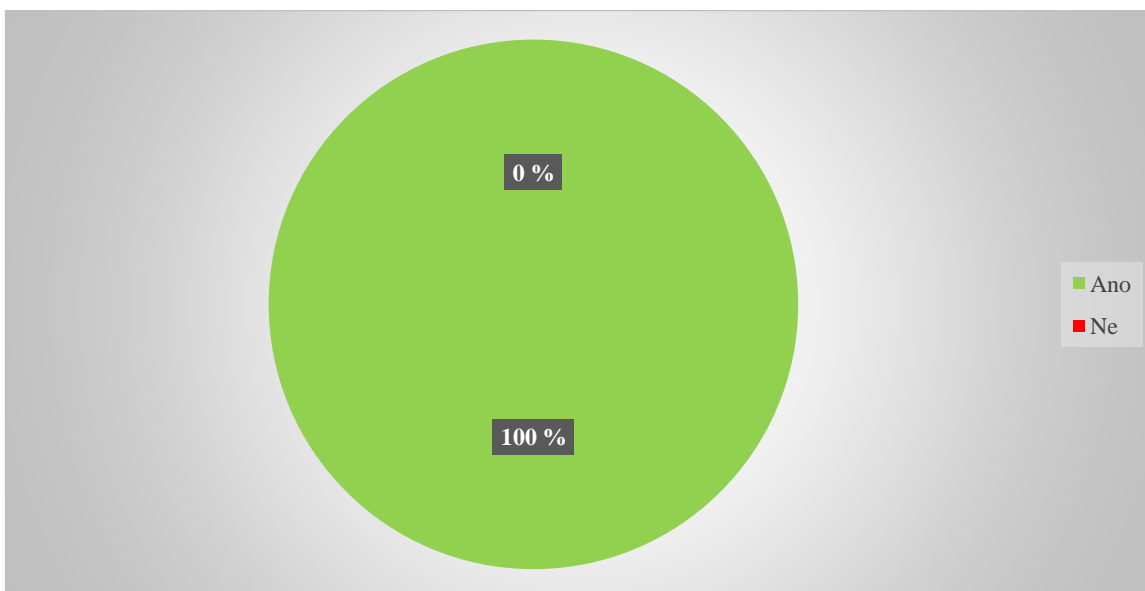
Graf 22: Porozumělo Vaše dítě úkolům, které učitelé zadali během distančního vzdělávání?
Zdroj: vlastní zpracování

Všichni rodiče uvedli, že jejich dítě porozumělo úkolům, které učitelky zadaly během distančního vzdělávání.

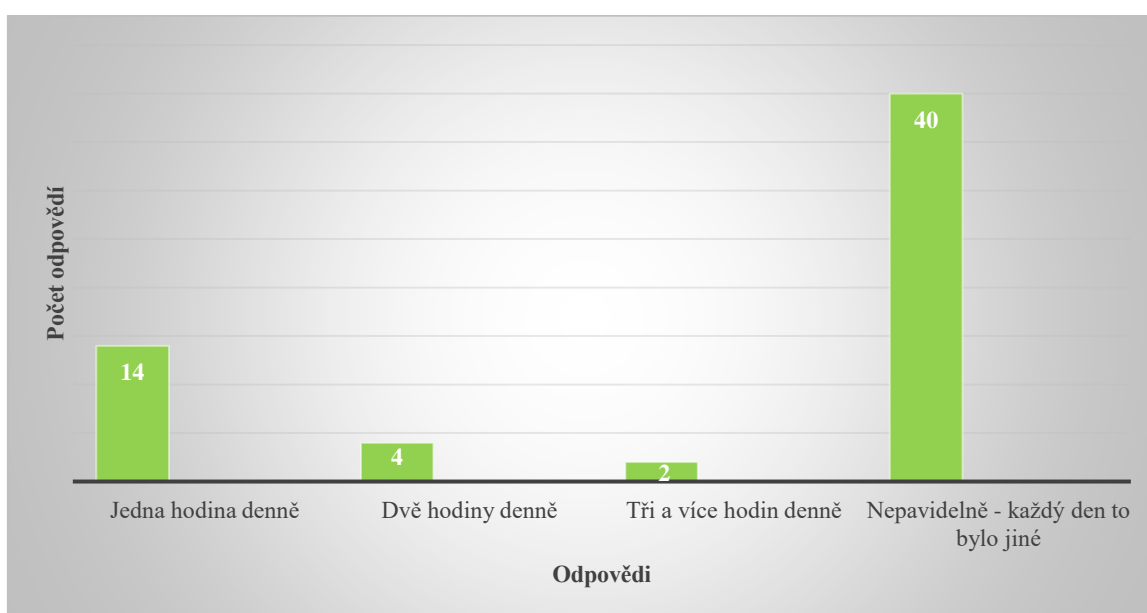
Graf 23: Bavilo Vaše děti distanční vzdělávání?
Zdroj: vlastní zpracování

Více než polovina dotazovaných rodičů odpověděla, že jejich dítě online distanční vzdělávání bavilo, jelikož se naučili pracovat s novou technologií. Ostatní rodiče odpověděli, že jejich dětem chyběl kontakt s vrstevníky, režim, dostatečná motivace a že jejich děti nejsou zvyklé sedět u počítače.

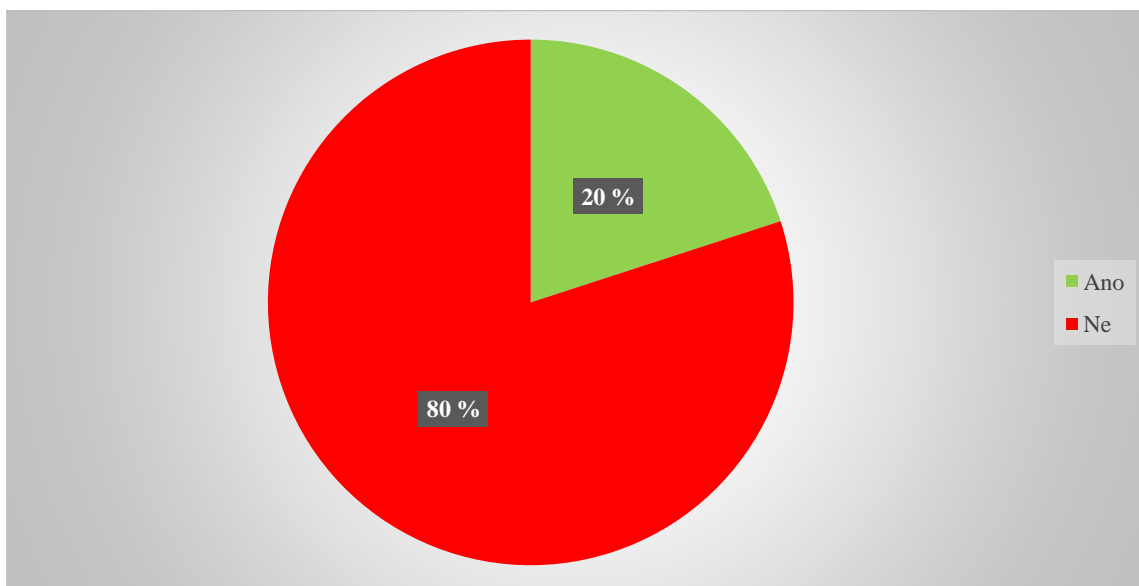
Graf 24: Měly Vaše děti dostatek času na zpracování zadáných úkolů?
Zdroj: vlastní zpracování

Všichni rodiče odpověděli, že jejich děti měly na zpracování zadáných úkolů dostatek času.

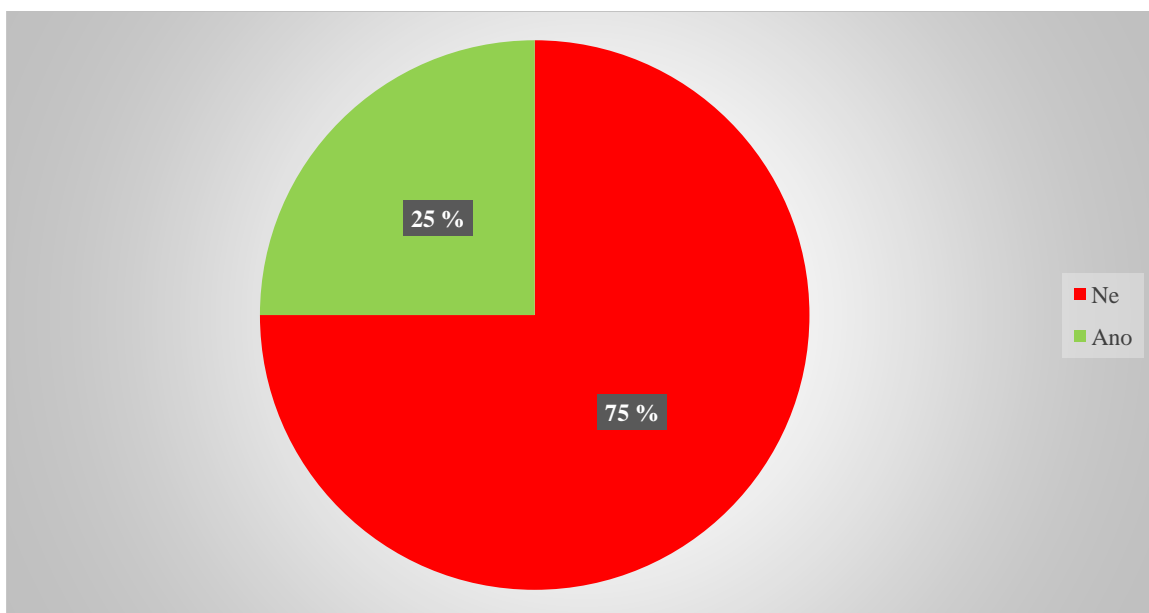
Graf 25: Jak dlouho jste s Vaším dítětem strávili vypracováním zadáných úkolů?
Zdroj: vlastní zpracování

Dle většiny rodičů distanční vzdělávání online probíhalo nepravidelně a každý den byl jiný. Někdy proběhlo setkání učitelky s dětmi na online platformě a jindy děti dostaly úkoly, které měly vypracovat. Pouze dva dotazovaní odpověděli, že vypracováním úkolů strávili tři a více hodin, jelikož jejich děti byly předškoláci.

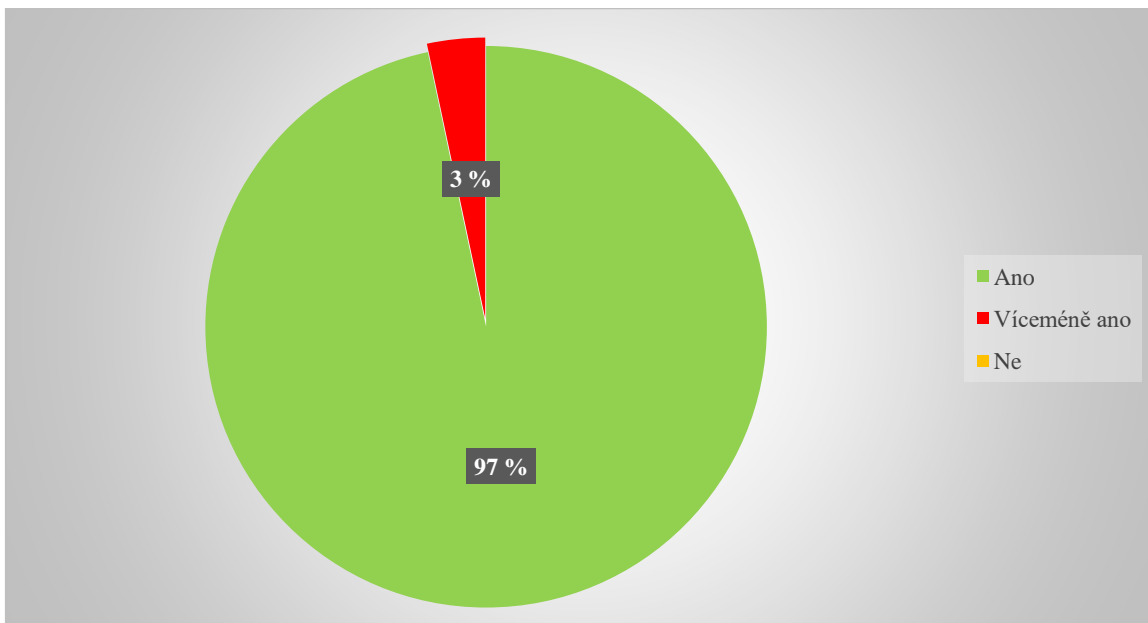
Graf 26: Přineslo podle Vás distanční vzdělávání nějaké výhody?
Zdroj: vlastní zpracování

Většina rodičů uvedla, že distanční vzdělávání nepřineslo žádné výhody, spíše se celé vzdělávání jejich dětí zkomplikovalo. Pouze 12 rodičů odpovědělo, že distanční vzdělávání jejich děti naučilo pracovat s novou technologií, a poznaly tak nový způsob vzdělávání.

Graf 27: Může být podle Vás distanční vzdělávání uplatňováno i nadále při běžném provozu MŠ?
Zdroj: vlastní zpracování

Více než polovina dotazovaných rodičů odpověděla, že online distanční vzdělávání není potřeba uplatňovat při běžném provozu. Další odpověděli, že online distanční vzdělávání by bylo vhodné, pokud by jejich dítě bylo dlouhodobě nemocné, protože by získalo možnost účastnit se aktivit.

Graf 28: Byly pro Vás otázky v tomto dotazníku srozumitelné?
Zdroj: vlastní zpracování

Otázky v dotazníku byly pro 58 respondentů srozumitelné. Dva respondenti uvedli „víceméně ano“.

6 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření a rozhovorů

Vzhledem k cíli práce a na základě zjištění z dílčích užitých výzkumných metod představím v této kapitole vybrané formy komunikace a spolupráce a metody vzdělávání, které se v době distančního vzdělávání osvědčily a mohou pomoci při vzdělávání dětí i při komunikaci s rodiči v případě opětovného omezení provozu MŠ zavedení distančního vzdělávání.

6.1 Distanční formy komunikace a spolupráce MŠ s rodinou

Účinnou formou komunikace se stala aplikace Naše MŠ. Lze ji stáhnout do mobilního telefonu. Rodiče mohou kdykoliv své děti rychle omluvit, číst nástěnku, prohlížet fotografie, přihlašovat děti na kroužky, vyplňovat dotazníky, které slouží ke zpětné vazbě učitelkám, a zároveň vidí jídelníček a fotografie dětí z různých akcí. Aby se rodič mohl přihlásit do aplikace, je nutné, aby MŠ vytvořila pro rodiče účet a předala přihlašovací údaje.

V září roku 2022 jsem začala působit v jedné MŠ, ze které jsem sbírala data k výzkumnému šetření. MŠ využívá aplikaci Naše MŠ, s níž jsem se musela naučit pracovat. Velkým přínosem je, že je aplikace jednoduchá a přehledná, ale ocenila bych, kdyby se dala stáhnout do mobilního zařízení i učitelkám v MŠ a chodilo by jim upozornění, pokud by přišla např. nová omluvenka, přidání článku na nástěnku nebo nově příchozí zpráva od rodiče. Dále bych přivítala, kdyby aplikace Naše MŠ umožnila tzv. chatovací okénko, ve kterém by byla možnost nahrát hlasovou zprávu, nebo by učitelky viděly, zda je rodič dítěte aktivní a přečetl si zprávu.

Další formou komunikace a spolupráce je posílání SMS zpráv, které se běžně využívá v MŠ, ale během distančního vzdělávání se posílání zpráv využívalo častěji. Učitelky zakládaly např. na WhatsAppu skupiny, do kterých přidaly kontakt rodiče dítěte a jednoduše a rychle mohly poslat hromadnou zprávu všem rodičům.

Z výzkumného šetření jsem zjistila, že aplikace WhatsApp se stala v době distančního vzdělávání velmi využívanou, protože si ji může každý jedinec zdarma stáhnout do chytrého telefonu a začít posílat zprávy či telefonovat. Stačí k tomu pouze internetové připojení.

6.2 Metody vzdělávání

Distanční vzdělávání v MŠ přineslo novou formu vzdělávání dětí, které dosud v předškolní pedagogice nenacházelo využití. Ačkoliv jsem se snažila zjistit, zda se objevily nějaké nové konkrétní vzdělávací metody, ukázalo se, že to, jak chápeme pojem metody, se v případě distančního vzdělávání velmi prolínalo s celkovou formou vzdělávání.

Jako nové se v předškolním vzdělávání objevily platformy, které nabízejí řadu nových dílčích forem práce s dětmi, ale k tomu i řadu forem komunikace s rodiči, jak po stránce obsahové, tak organizační.

Platforma, kterou vybrané MŠ využívaly nejčastěji, je Google Classroom. Samotná platforma existovala už před příchodem pandemie, ale ke vzdělávání se využívala minimálně. Dle výzkumného šetření se u rodičů dětí, ale i učitelek stala velmi oblíbenou a hojně využívanou.

Platforma byla vytvořena v roce 2014 společností Google a jejím cílem bylo vytvořit jednoduchý, přívětivý a dobře vypadající systém pro snadnou správu jednotlivých školních tříd. Její užívání je velice snadné, jelikož aplikaci může používat každý uživatel, který vlastní Google účet, a může si tak vytvořit vlastní virtuální třídu. Uživatel pošle odkaz na online hovor ostatním účastníkům hovoru. Výhoda této aplikace je, že zahrnuje další funkce od společnosti Google, např. cloudové úložiště Google Drive, Gmail či balíček kancelářských aplikací Google Docs pro práci s textem, tabulkami a tvorbu prezentací.

Učitelky mohou vytvářet jednotlivá témata zadání úkolů, a dokonce u nich nastavit termín odevzdání. Další součástí této aplikace je, že učitelky nebo rodiče spolu mohou soukromě či veřejně komunikovat. Na základě vyhodnocení dotazníků byla tato aplikace hojně využívanou (Kerr, 2014).

Jako učitelka MŠ bych ocenila, kdyby společnost Google přidala záložku „Edukační videa“, do které bych přidávala videa, např. Jak správně naučit dítě hlásku r, s, š, t, ť, l? Jak správně naučit dítě držet psací potřeby? Uvolňovací cviky na úchop psací potřeby aj.

Další metodou vzdělávání je nahrávání videí a následné zveřejnění na webových stránkách školy nebo jejich rozesílání přes různé platformy, např. Google Classroom, Microsoft Teams, Zoom, Naše MŠ, WhatsApp, aj. Učitelky v době distančního vzdělávání nahrály video, ve kterém krátce popsaly úkol, který mají děti splnit, nebo v něm vyprávěly pohádku, hrály na hudební nástroj či zahrály divadlo.

7 Ověření stanovených předpokladů

Ověření předpokladů probíhalo na základě metod a dílčích položek podrobně uvedených v kapitole 4. 6. a 4. 7.

Předpoklad č. 1

Distanční vzdělávání je efektivní, osvědčilo se a v případě dalšího omezení provozu MŠ může být znovu zavedeno.

K ověření předpokladu č. 1 byl vytvořen dotazník pro učitelky MŠ a rodiče dětí, konkrétně položkami č. 11, 12, 13 v dotazníku pro UČ, a položkami č. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 v dotazníku pro R. Výzkumné šetření ukázalo, že distanční vzdělávání není tak efektivní forma vzdělávání jako běžná docházka dítěte do MŠ. V případě dalšího omezení provozu MŠ se bude klást důraz na zlepšení a zefektivnění distančního vzdělávání dětí v MŠ. Předpoklad č. 1 nebyl výzkumným šetřením potvrzen.

Předpoklad č. 2

Nové formy komunikace MŠ s rodinou nabízené v době omezeného provozu MŠ se osvědčily a mohou být následně využívány i v době případného dalšího omezeného provozu MŠ.

Předpoklad č. 3 jsem ověřovala pomocí dotazníků pro učitelky MŠ a rodiče dětí, konkrétně položkami č. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 v dotazníku pro UČ, a položkami č. 3, 4 v dotazníku pro R. Z výpovědí respondentů vyplývá, že nové formy komunikace MŠ se osvědčily a mohou být využívány v případě dalšího omezení provozu MŠ. Jako nejvhodnější, nejčastější a nejvíce doporučované byly Google Classroom, WhatsApp, Naše MŠ. Předpoklad č. 2 byl výzkumným šetřením potvrzen.

8 Desatero zásad distančního vzdělávání v MŠ

Na základě výsledků šetření i pozorované praxe distančního vzdělávání v MŠ jsem vytvořila desatero zásad distančního vzdělávání realizovaného pro děti předškolního věku, které může posloužit jako pomůcka jak pro učitelky MŠ, tak i pro rodiče dětí zapsaných k docházce do MŠ. Cílem desatera je upozornění na důležité okolnosti pro práci dítěte při distanční formě vzdělávání – ať už je nebo bude tato forma využita jako doplněk k prezenčnímu vzdělávání dítěte při docházce do MŠ, nebo v případě práce učitelky MŠ s nemocným (nedocházejícím) dítětem nebo v případě opětovného omezení provozu MŠ z jakýchkoliv důvodů (karanténa, ale i např. nutné uzavření MŠ v důsledku havarijního stavu zařízení apod.)

„DESATERO PRO NAŠI ŠKOLKU NA DÁLKU“

(Jednoduchá pravidla pro usnadnění distančního vzdělávání Vašeho dítěte)

1. „Když mě nic neruší, vše se lépe naučím!“

Rodiče dětí by měli svým dětem zajistit kvalitní podmínky pro jejich vzdělávání, v případě distanční formy zejména klidnou (jinými zvuky nerušenou místnost nebo aspoň pracovní koutek) se stabilním připojením k internetu.

2. „Komunikace není komplikace!“

Učitelka si musí průběžně a opakovaně ověřovat, zda ji děti opravdu dobře slyší, zda dobře rozumí jejím instrukcím a zadaným úkolům.

Učitelka i rodina dítěte by spolu měli vzájemně komunikovat. Pokud se vyskytne jakékoliv nedorozumění jak technického rázu, tak i např. porozumění zadanému úkolu, je nutné řešit ho okamžitě.

3. „Když mě dobře vidíš, lépe se soustředíš!“

Vizuální kontakt je důležitý. Dítě by mělo vidět učitelku, která s ním distančně komunikuje. Pokud dítě samo na kameře být nechce, nemusí – učitelka nemá vyžadovat zapnutou kameru, pokud si to rodina dítěte nepřeje.

4. „Podněcuji všechny smysly: když mluvím, vidím, poslouchám, všechno mnohem lépe znám!“

Učitelka by měla podněcovat a zapojovat skutečně co nejvíce smyslů dítěte.

5. „Nejsi na to sám/sama – učí se s námi i táta a máma!“

Učitelky by měla vyzvat rodiče dětí ke spolupráci – jak přímo při distanční komunikaci s dítětem, tak i v dlouhodobějším měřítku. Rodiče i děti mohou navrhnout např. nová témata, aktivity, úkoly, zajímavé aplikace či edukační stránky.

6. „Stačí denně chvilka-doma online školka!“

Ideálně strávený čas distančním vzděláváním je okolo 30 minut v menších skupinách.

7. „Jedna, dva, tři, čtyři, pět – dej mi vědět hned!“

Zpětná vazba od rodičů je důležitá, protože rodiče dětí dávají učitelkám najevo, zda jsou zadané úkoly pro ně a pro dítě srozumitelné.

Zpětnou vazbu mohou rodiče učitelkám poslat na email, SMS zprávu nebo jakýmkoliv jiným domluveným a osvědčeným způsobem.

8. „Tatínku, maminko – pomozte mi malinko“

Dítě se musí naučit vypracovávat úkoly samo, jedině tak se opravdu bude vzdělávat a naučí se něco nového.

9. „Nemusím znát více, stačí jedna aplikace!“

Učitelka by neměla komunikovat a vzdělávat děti na různých platformách (Google Classroom, Microsoft Teams, Zoom a další). Je efektivnější zvolit jednu a komunikovat s D a R pouze prostřednictvím jedné, všemi pochopené a odsouhlasené aplikace.

10. „Společné sdílení není žádné zmýlení!“

Všechny různé materiály, tematické plány a další materiály pro organizování a realizaci distančního vzdělávání je vhodné si navzájem sdílet a vzájemně se tak inspirovat a obohacovat.

9 Diskuze

V této kapitole prezentuji zkušenosti a poznatky, ke kterým jsem dospěla v průběhu realizace výzkumného šetření a tvorby této bakalářské práce.

Při plánování výzkumného šetření jsem si vybrala deset MŠ v mém okolí, které jsem následně oslovila s nabídkou ke spolupráci. Domnívala jsem se, že mi všechny MŠ odpoví, ale i přes mou velkou snahu (psaní emailů a telefonátů) se tak nestalo. Navázala jsem spolupráci s pěti MŠ, které mají zastoupení v malých obcích i ve velkých městech. Při sbírání dat jsem očekávala početnější spolupráci od učitelek a rodičů dětí, jakožto respondentů, a proto jsem rozšířila sbírání dat v dalších pěti MŠ v Královéhradeckém kraji. V příštím výzkumném šetření bych se nebála rozšířit vzorek respondentů o jiné kraje. Byla jsem mile překvapena ochotou některých učitelek a rodičů, kteří mi nabídli i dlouhodobou spolupráci při zjišťování dalších možností a využití distančního vzdělávání v MŠ.

Z výzkumného šetření realizovaného od ledna 2022 do března 2022 jsem dospěla k závěru, že jsem mohla sbírat data v delším časovém úseku. Jsem si vědoma, že výsledky mého šetření mohou být zkreslené tím, že šetření probíhalo pouze v Královéhradeckém kraji. Pokud bych šetření prováděla i v dalších MŠ a lokalitách, výsledky by byly rozmanitější.

Dále jsem si uvědomila, že v příštím podobném šetření bych se ještě hlouběji zamyslela nad formulací otázek, aby výpovědi respondentů mohly být výstižnější.

Po konzultacích s vedoucí práce mě napadlo, že vzniklé desatero zásad distančního vzdělávání v MŠ by bylo užitečné ozvláštnit i jednoduchými piktogramy, které by sloužily převážně dětem.

Vzhledem k jedinečnosti situace narychlo vynuceného distančního vzdělávání a k období, kdy bakalářská práce vznikala, nebyl k dispozici dostatek ověřených materiálů pro psaní teoretické části. Domnívám se, že pokud se získané informace z výzkumných šetření spojí, může vzniknout výborná publikace, která přinese přínosné a osvědčené typy z praxe, které pomohou ředitelům a učitelkám v MŠ, ale také rodičům a studentům.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zhodnotit, jaké metody vzdělávání a formy komunikace uplatňovaly vybrané MŠ v období omezení jejich provozu a navrhnout další efektivní metody vzdělávání a formy komunikace pro případ opětovného omezení provozu MŠ.

V teoretické části byla vymezena charakteristika předškolního období a role MŠ a dítěte v předškolním vzdělávání. Dále jsou v práci popsány formy a způsoby komunikace a spolupráce MŠ s rodinou a v neposlední řadě je zde uvedena charakteristika distančního vzdělávání a metody a formy vzdělávání dětí v MŠ. Všechny teoretické poznatky jsem využila ve výzkumném šetření, ve kterém jsem zjišťovala pomocí dotazníků a rozhovorů s řediteli, učitelkami a rodiči, jak probíhalo vzdělávání v době před pandemií a distanční výuka po uzavření MŠ ve školním roce 2020/2021.

Na začátku výzkumného šetření jsem formulovala výzkumné otázky a hypotézy, na základě kterých jsem vytvořila otázky do dotazníků a polostrukturovaných rozhovorů. Všechna potřebná data, která jsem získávala od ledna do dubna 2022 ukázala, že komunikace a spolupráce mezi MŠ a rodinou dítěte jsou nesmírně důležitou součástí při vzdělávání dítěte a také lze vyhodnotit, že distanční vzdělávání není možné realizovat v delším časovém úseku, jelikož by vzdělávání nebylo kvalitní, efektivní a přínosné pro děti, které navštěvují MŠ.

Na základě výzkumného šetření jsem vytvořila desatero zásad distančního vzdělávání v MŠ, které pomůže všem ředitelům, učitelkám, ale i rodičům dětí k uvědomění si přínosu distančního vzdělávání a k schopnosti velmi rychle a tvořivě zareagovat na nečekanou situaci, která v historii předškolního vzdělávání nemá obdoby.

Navrhuji, aby se Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy více zabývalo problematikou distančního vzdělávání v MŠ a poskytlo tak větší podporu ředitelům, učitelkám, ale i rodičům dětí při vzdělávání dětí.

Bakalářská práce je přínosem převážně pro učitelky a rodiče, jelikož z realizovaného výzkumného šetření vzniklo desatero zásad distančního vzdělávání v MŠ. Zároveň práce přináší vybrané osvědčené formy komunikace a spolupráce v době distančního vzdělávání a MŠ je mohou využít. Práce byla velkým přínosem i pro mě samotnou, jelikož jsem se vždy zajímala o téma komunikace a spolupráce MŠ s rodinou. Více jsem prohlubovala své znalosti, četla odborné knihy a komunikovala s řediteli a učitelkami MŠ. Věřím, že získané

vědomosti využiji ve své budoucí pedagogické praxi a budu se nadále vzdělávat i v jiných oblastech.

Seznam zdrojů

BEDNÁŘOVÁ, J., a ŠMARDOVÁ V., 2015. *Školní zralost: Co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. 2. vydání. Brno: Edika. Moderní metodika pro rodiče a učitele. ISBN 978-80-266-0793-9.

ČAPEK, R., 2010. *Třídní klima a školní klima*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2742-4.

ČAPEK, R., 2013. *Učitel a rodič*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4640-1.

DEVITO, A. J., 2008. *Základy mezilidské komunikace*. 6. vydání. Praha: Expert, Grada. ISBN 80-247-2018-3.

GAVORA, Peter. *Výzkumné metody v pedagogice: Příručka pro studenty, učitele a výzkumné pracovníky*. Přeložil Vladimír JÚVA. Brno: Paido, 1996. ISBN 80-85931-15-X.

GRECMANOVÁ, H. 2008. *Klima školy*. 1. vyd. Olomouc: Hanex. ISBN 978-80-7409-010-3.

CHRÁSKA, M. 2016. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5326-3.

LANGMEIER, J., a KREJČÍŘOVÁ D., 2006. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1284-0.

LAŽOVÁ, L., 2013. *Mateřská škola komunikuje s rodiči: Výměna informací, řešení problémů*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0378-0.

LINDNER, Ulrike. *Pozor, rodiče ve školce! Typické konflikty s rodiči a jak s nimi zacházet*. Přeložil Alena BEZDĚKOVÁ. Praha: Portál, 2019. ISBN 978-80-262-1521-9.

MAŇÁK, J., a ŠVEC, M., 2003. *Výukové metody*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-039-5.

NELEŠOVSKÁ, A., 2005. *Pedagogická komunikace v teorii a praxi*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 80-247-0738-1.

PRŮCHA, J. a MÍKA, J. *Distanční studium v otázkách: (Průvodce studujících a zájemců o studium)*. Praha: Centrum pro studium vysokého školství, 2000. ISBN 80-86302-16-4.

RABUŠICOVÁ, M. *Škola a (versus) rodina*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3598-6.

ŘEHOŘ, P. 2012. *Manažerská komunikace*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Ekonomická fakulta. ISBN 978-80-7394-394-3.

- SKALKOVÁ, J. 2007. *Obecná didaktika: Vyučovací proces, učivo a jeho výběr, metody, organizační formy vyučování*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1821-7.
- ŠMELOVÁ, E. 2006. *Mateřská škola a její učitelé v podmínkách společenských změn: Teorie a praxe II*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-1373-6.
- VÁGNEROVÁ, M., 2012. *Vývojová psychologie: Dětství a dospívání*. Vydání druhé, doplněné a přepracované. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1.
- VYBÍRAL, Z. 2009. *Psychologie komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-387-1.
- ZORMANOVÁ, L. 2012. *Výukové metody v pedagogice: Tradiční a inovativní metody, transmisivní a konstruktivistické pojetí výuky, klasifikace výukových metod*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4100-0.
- ŽÁK, V. 2012. *Metody a formy výuky: Hospitační arch*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání. ISBN 978-80-87063-61-3.

Seznam internetových zdrojů

Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání. In: Sběrka zákonů České republiky. 2005, částka 4, s. 61—63. ISSN 1211-1244.

Usnesení č. 96/2021 Sb. o vyhlášení nouzového stavu pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru/označovaný jako SARS CoV-2/ na území České republiky na dobu 30 dnů. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-96>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: Metodika pro vzdělávání distančním způsobem [online]. [vid. 23. 9. 2020]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/metodika-pro-distančni-vzdelavani>)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: RVP PV [online]. 2021 [cit. 2023-04-24]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/56051/>

KERR, Dara. Google unveils Classroom. C-net. [Online] 2014. [cit. 2018-03-11]. Dostupné z: <https://www.cnet.com/news/google-unveils-classroom-a-tooldesigned-to-help-teachers/>

Školský zákon ve znění účinném ode dne 27. 2. 2021, 2021, [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-ode-dne-27-2-2021>

Zákon č. 561/2004 Sb. 2004, [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561/zneni-20210227#cast3>

Přílohy

Příloha č. 1 – Úvodní dopis pro učitele

Vážení pedagogové,

Jsem studentka Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické v Liberci Lucie Svědřihová a ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku, který pomůže při zpracování mé bakalářské práce na téma „Komunikace mateřské školy s rodinou a metody vzdělávání dětí předškolního věku uplatňované v období omezení provozu mateřských škol“.

Dovoluji si požádat Vás o co nejpřesnější odpovědi na následující otázky.

Správné odpovědi prosím zakroužkujte nebo odpověď napište.

Vaše účast je anonymní a dobrovolná, Vaše odpovědi napomohou ke zlepšování práce s Vašimi dětmi v MŠ.

Vyplněný dotazník, prosím, zašlete na email lucie.svedrohova@tul.cz do 31. 1. 2022

Předem děkuji za Váš čas a ochotu.

Lucie Svědřihová

V otázkách se vyskytují následující pojmy:

Formy komunikace = všechny způsoby, jakými komunikujete s rodiči.

Omezení provozu mateřské školy = období, kdy děti nemohly do MŠ docházet, a proto jste vzdělávaly děti distanční formou.

Metody a formy vzdělávání = jaké metody a formy vzdělávání jste využívali v době, kdy děti běžně do MŠ docházely.

Distanční vzdělávání = období, kdy jste vzdělávali děti online formou v době omezení provozu MŠ.

Příloha č. 2 – Úvodní dopis pro rodiče

Vážený rodiče,

Jsem studentka Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické v Liberci Lucie Svědřihová a ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku, který pomůže při zpracování mé bakalářské práce na téma „Komunikace mateřské školy s rodinou a metody vzdělávání dětí předškolního věku uplatňované v období omezení provozu mateřských škol“.

Dovoluji si požádat Vás o co nejpřesnější odpovědi na následující otázky.

Správné odpovědi prosím zakroužkujte nebo odpověď napište.

Vaše účast je anonymní a dobrovolná, Vaše odpovědi napomohou ke zlepšování práce s Vašimi dětmi v MŠ.

Vyplněný dotazník, prosím, vložte do krabice v šatně do 31. 1. 2022

Předem děkuji za Váš čas a ochotu.

Lucie Svědřihová

V otázkách se vyskytují následující pojmy:

Formy komunikace = všechny způsoby, jakými máte možnost dozvědět se o činnostech a životě mateřské školy, jakými Vás mateřská škola informuje o pokrocích Vašeho dítěte a o aktivitách školy.

Omezení provozu mateřské školy = období, kdy děti nemohly do MŠ docházet, a proto byly vaše děti vzdělávány distanční formou.

Distanční vzdělávání = vzdělávání dětí online formou v době omezení provozu MŠ.

Název práce: Komunikace mateřské školy s rodinou a metody vzdělávání dětí předškolního věku uplatňované v období omezení provozu mateřských škol

Cíl práce:

- 1) Zhodnotit formy komunikace mateřské školy s rodinou a metody vzdělávání, které uplatňovaly mateřské školy v období omezení provozu mateřských škol.
- 2) Navrhnout další efektivní formy komunikace mateřské školy s rodinou a metody vzdělávání pro případ omezení provozu mateřských škol.